

ΔΗΜΟΣ καὶ ΕΛΕΝΗ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

—

ΔΕΚΑΤΕΤΡΑΣΤΙΧΟΝ (SONNET)

Τῶν στίχων μου ἀνθόλευκε, ἀτμοπλασμένη Μοῦσα,
 χρυσῇ σκιά 'ς τὸ ὕφασμα τοῦ βίου μου πλεγμένη,
 εἰς σέ, ὅπου οἱ πόθοι μοι τυλίσσουν φλογισμένοι,
 εἰς σέ, ὅπου ἀπήντησα 'ς τὰ σκότη ποῦ περνοῦσα,

—

προσφέρεται τὸ ποίημα· μειδίαμα προσμένει.
 Τοὺς στίχους σὺ μ' ἐνέπνεες, κ' ἐγὼ τοὺς τραγουδοῦσα·
 σὺ μ' ἔδιδες τὰ χρώματα, κ' ἐγὼ τ' ἀντανακλοῦσα·
 κ' ἂν τὴν Ἑλένην ἔψαλα, σὺ ἦσουν ἡ Ἑλένη.

—

Καθὼς στεφάν' εἰς τὸν βωμὸν κρεμνοῦσαν τῶν Χαρίτων,
 κ' αἱ Χάριτες τ' ἀρώματα ποῦ μαραμένον χύνει
 ἐδέχοντο μ' εὐμένειαν καὶ μ' ἦθος τὸ γλυκύ των,

—

ὁμοίως ἡ καρδία μου τοὺς στίχους μου σ' ἀφήνει.
 Ἄς ἐμαραίνοντ' ὡς αὐτὸ, ἡ τύχη των ἂν ἦτον
 μειδίαμά σου εὐμενές ν' ἀξιωθοῦν κ' ἐκεῖνοι.

ΔΗΜΟΣ καὶ ΕΛΕΝΗ

Α'.

Τὰ περίχωρα τοῦ Σαραγιοῦ

Κρύψε, βοσκέ, τ' ἀσκαύλι σου καὶ παῦσε τὰ τραγούδια.
 Ὅτ' ἀστρά τὰ παράθυρα τοῦ σαραγιοῦ ὑαλίζουν·
 Ἀράπηδες ἔς τοῦ χαρεμιοῦ τὴν θύραν ρουχαλίζουν.—
 Βλέπεις τὴν κάτασπρη μορφή ἔς τοῦ κήπου τὰ λουλούδια;
 Εἰπέ με, εἶναι σύννεφο, σταλμένο ἀπ' τῆ δύσι
 τοῦ παλατιοῦ τ' ἀμάραντα λουλούδια νὰ ποτίσῃ;
 Ἡ εἶναι ἀνεράϊδα μ' ἀτμῶν ἐπανωφόρι,
 καὶ ἦλθε τὸ κελάϊδισμα τῶν ἀηδονιῶν ν' ἀκούσῃ;
 Ἡ ἴσως εἶν' αὐτὴ Οὐρὶ τῶν παραδείσων κόρη,
 καὶ ἔς τὸ ποτάμι πέταξε τὸ στῆθός της νὰ λούσῃ;
 Σὰν καταχνιὰ καλοκαιρὴν τριγύρω ἔς τὸ φεγγάρι
 τὸ ἐλαφρό της φόρεμα τοὺς ὤμους της σκεπάζει.
 Μέσα ἔς τοὺς θόλους τριγυρνᾷ τῶν λουλουδιῶν, καὶ μοιάζει
 πουλὶ ἔς τὴν ἐλαφρότητα καὶ ἄγγελος ἔς τὴ χάρι.
 Τοὺς κρίνους τοῦ παρθενικοῦ μετώπου της χρυσώνει
 δωδεκαπλὰ ἢ εὐμορφὴ πλεξούδα της πλεγμένη,
 σὰν βασιλίσσης πάγχρυσο διάδημα δεμένη,
 ἢ σὰν ἀκτίνων στέφανος ποῦ τὸ φεγγάρι ζώνει.
 Τῶν πληϊάδων ταῖς φωτιαῖς ποῦ ἄπαυστα κινοῦνται,
 τῶν ἀνησύχων της ματιῶν τὰ βλέμματα μιμοῦνται.
 Ἄλλοτε φλόγες ἀναπτε ἢ ζωερὴ ματιά της,
 πλὴν τώρα λύπης κάλυμμα τὸ βλέμμα της σκεπάζει,
 καὶ δάκρυ ἔς τὰ μάγουλα τὰ ῥοδοκόκκινά της
 σὰν δρόσος εἰς γαρόφαλον μισανοιγμένον στάζει.

[ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΓΚΛΗ — Τόμ. Β']

8

Ἄγγέλων χαμογέλασμα ἔς τὰ χεῖλη της πεθαίνει·
 τὸ στῆθός της ἐνθύμησις κρυφῇ ἀνασηκόνει,
 καθὼς ἂν ἀπὸ θύελλαν ἐχθεσινήν δαρμένη
 ἢ σμαραγδένια θάλασσα τὸν κόλπον της φουσκόνῃ.
 Δὲν εἶναι οὔτε σύννεφον μὲ πάχνην ποτισμένον,
 οὔτε Οὐρὶ χιονόστηθη οὐρανογεννημένη,
 οὔτ' ἄγγελος μὲ πρόσωπον ἀκτινοφωτισμένον·
 εἶν' ἢ στολὴ τῶν γυναικῶν, εἶν' ἢ γλυκεῖα Ἑλένη.
 Ἡ φύσις ἀνεξάντλητος ἐντελειῶν ἐργάτις,
 ἀπὸ τὸν πίθον ἤντλησε τῶν τόσων θησαυρῶν της
 ὅ,τι καλὸν, κ' ἐπροίκισε τὸ ἀριστούργημά της,
 καὶ εἶδε, καὶ ἐθαύμασε τὸ ἔργον τῶν χειρῶν της.

Ἐδὼ τολμηρὰ πνεύματα, αὐθάδεις νόες, διέτε!
 Ὡσεῖς ποῦ ἔς τὴν μανίαν σας «Θεὸς δὲν εἶναι» λέτε·
 κυττάξετε τ' ἀρμονικὰ οὐράνιά της κάλλη.
 Ποιὸ ἄλλο χέρ' ἠμπόρεσε νὰ τὰ χαράξῃ, πέτε,
 ποιὸς ἄλλος νοῦς, ποῖα φρόνησις νὰ τὰ συλλάβῃ ἄλλη,
 παρὰ ἐκείνη π' οὐρανοὺς μὲ ἄστρα περιχύνει,
 καὶ ποῦ ἔς τὸν ἥλιο στέφανον χρυσῶν ἀκτίνων δίνει;
 «Ψυχὴ δὲν εἶναι» εἶπετε ἔς τὴν ἀσεβῆ σας ζάλη.
 Ἐδὼ τὰ οὐρανόβαφα τὰ μάτι' αὐτὰ κυττάξετε,
 κυττάξετε τοὺς νοήμονας μαγνήτας, καὶ φωνάξετε
 «ψυχὴ δὲν εἶναι.» Μιὰ ματιὰ γοργή της θὰ σᾶς μάθῃ
 πῶς ζῇ εὐαίσθητη ψυχὴ ἔς τοῦ στήθους σας τὰ βάθη.
 Ἦλθετ' ἐμπρὸς καὶ εἶπετε: «Δὲν εἶν' ἀθανασία!»
 Στάκτη σᾶς φαίνεται ἢ μορφὴ ἐκεῖν' ἢ οὐρανία;
 Ὡς τὰ κάλλη της ἀθάνατη δὲν βλέπετε ἀκτῖνα;
 Θεοῦ τεχνούργημα αὐτὴ δὲν εἶν' ἢ ἀρμονία;
 Ὡς τὸ σκότος τὸ αἰώνιο θενὰ σβυσθοῦν ἐκεῖνα
 τὰ βλέμματα ποῦ ἔς ταῖς καρδιαῖς αἰώνια θὰ ζήσουν;

Ἀφῆτε μὸν τὰ χέρια σας τὰ χέρια της ν' ἀγγίσουν,
γευθῆτε τοῦ ἀγγελικοῦ φιλιοῦ της τῇ μαγείᾳ,
καὶ τότε ἀποκριθῆτέ με· Δὲν εἶν' ἀθανασία;

—

Εἰς δένδρα γιγαντόσωμα, ἔς τοὺς βράχους ῥίζωμένα,
μ' ἄγριαις ῥίζαις, μὲ κλαδιὰ σκληρὰ, γυμνὰ καὶ μαῦρα,
ἀπὸ ἀνεμοστρόβιλον κ' ἀπὸ βρονταῖς δαρμένα,
φυσᾷ ματαίως ἢ γλυκεῖα καὶ μυρισμένη αὔρα·
ματαίως θέλει ἀνθισμὸν καινούριον νὰ τοῖς δώσῃ·
μόν' τὸν βοριά ἀισθάνονται ποῦ θὰ τὰ ξερρίζωσῃ.
Ὅμως τὸ ἄνθος τὸ σεμνὸν ὅποῦ ὁ κῆπος τρέφει,
κ' ἂν ἔς τοῦ ἡλίου ταῖς φωτιαῖς τὰ φύλλα του μαζώνῃ,
ἔταν βράδυ δροσερὴ ἢ αὔρα ἐπιστρέφῃ,
εὐαίσθητο, τὸ τρυφερὸ κεφάλι του ὑψώνει.
Οὕτως ὁ ἄνθρωπος· ἀφ' οὗ παθῶν ἀνεμοζάλη
μαράνη τὴν καρδίαν του, καὶ τῆς ζωῆς ἢ πάλῃ
στειρεύσῃ τὴν ἰκμάδα της καὶ τὴν ἀποτεφρώσῃ,
αἰσθημα πλέον τρυφερόν ποτὲ δὲν θ' ἀναδώσῃ,
οὐδ' ἢ θρησκεῖ αὐτὴ ἀρκεῖ νὰ τὸν παρηγορήσῃ.
Μόλις ὁ χτύπος τὸν κινεῖ ποῦ θὰ τὸν ἀφανίσῃ.
Ἀλλὰ τῆς κόρης ἢ ψυχὴ ἢ τρυφεροπλασμένη,
κ' ἂν βάσανα τὴν τυραννοῦν, κ' ἂν λύπη τὴν μαραίνῃ,
κ' ἂν τὴν πληγώνουν πάθη της ἢ ξένοι βασιλῖσκοι,
εἰς ἥσυχα καὶ εἰς γλυκὰ αἰσθήματ' ἀνοιγμένη,
ἔς τὴν προσευχὴ παρηγοριὰ καὶ ἥσυχία βρίσκει.

Εἰς τ' ἄνθη τοῦ περιβολιοῦ, ποῦ χάθηκ' ἡ Ἑλένη;
Ἰδέτ' ἐκεῖ· δυὼ δάκρυα τὸ χέρι της σφογγίζει·
ἰδοὺ ἔς τὰ τριαντάφυλλα, τὴν βλέπω, γονατίζει·

προσεύχεται. Προσεύχεται! ὦ σεῖς εὐτυχισμένοι,
 εἰς ὅσους εἶχ' εὐνοϊκὴ ἢ τύχη συγχωρήσει
 ὠραίαν εἰς τῆς προσευχῆς τὴν ὥραν νὰ ἰδῇτε,
 σεῖς αὐτῆς μόνον τῆς σκηνῆς τὴν χάριν φαντασθῆτε.
 Ποιὰ γλῶσσ' ἀνθρωπολάλητη θενὰ τὴν παραστήση;
 Προσεύχεται! 'ς τὸν οὐρανὸ τὰ μάτια της στραμμένα,
 θαρρεῖς ἀκτίνων δέματα πῶς στέλνουν 'ς τὸ φεγγάρι
 καὶ τὰ ὠραῖα μέλη της 'ς τὸ φῶς ζωγραφισμένα,
 προσθέτουν χάρι τ' οὐρανοῦ 'ς τὴν γῆϊνὴ τους χάρι.
 Ποιὰν ἄρά γε θεότητα δοξάζ' ἡ προσευχή της;
 Τὴν ξαναψάλλ' εἰς τὸν Θεὸν ἀγγέλων συνοδία,
 ἢ τῶν ἐγγόνων τοῦ Ὁσμὰν τὴν δέχετ' ὁ προφήτης;
 Τί ἄκουσα; Τί πρόφερε; Τὴν λέξιν «Παναγία!»
 Ναί, 'ς ὀρθοδόξων χριστιανῶν τὸ δόγμα βαπτισμένη,
 σὰν νέον ἄνθος ἔλαμπε 'ς τὸ πατρικὸ της χῶμα·
 ἀφ' οὗ πλὴν τὴν ξερρίζωσαν ἀνήλικην ἀκόμα,
 τοῦ παλατιοῦ ὁ πνιγηρὸς ἀέρας τὴν μαραίνει.
 Ματαίως ὅμως ταπεινὸς ὁ ἄγριος Ἀχμέτης
 κλίνει γεμάτος ἔρωτα τὰ τούγια τοῦ ἔμπροστά της.
 Ποτὲ δὲν ἀποκρίθηκε 'ς τὴν φλόγα τοῦ ποτέ της
 δὲν πλήρωσε τὰ πάθη τοῦ μὲ μιὰ γλυκειὰ ματιά της.
 Μέσα 'ς τὰ δάκρυα ξυπνᾷ, 'ς τὰ δάκρυα κοιμᾷται,
 καὶ ὁ πασᾶς τὴν σέβεται καὶ σιωπᾷ κ' ἐλπίζει.
 Ἡ ἀρετὴ της προσταγαῖς δὲν ἔχει νὰ φοβᾷται,
 καὶ τῆς ζωῆς της ταῖς στιγμαῖς εὐνοῦχος δὲν ὀρίζει.
 Διατί ἄρά γ' ὁ πασᾶς νὰ ἀγαπᾷ τοῦ κάκου;
 Τὴν παγωμένην της καρδιά δὲν ἔμπορεσε νὰ κάμψῃ;
 Γυναῖκα χωρὶς ἔρωτα εἶν' ἥλιος χωρὶς λάμψι·
 ἢ, ἴσως ἄλλον ἀγαπᾷ, κόρη γλυκειὰ τοῦ Λιάκου;
 Τοῦ Λιάκου; Λιάκος! τ' ὄνομα μὲ εἶναι γνωρισμένο!

Συχνὰ μὲ κρότον τουφεκιῶν τὸ ἄκουσαν οἱ βράχοι·
 πασάδες τρεῖς ἔς τὸν τάφον τους τὸ ἔχουν ἀκουσμένο,
 καὶ φόνου σύνθημα συχνὰ ἀντήχησε ἔς τὴν μάχη.
 Οἱ Τοῦρκοι Λιάκος ἄκουαν καὶ ἔς τὴν φυγὴ γυρνοῦσαν,
 κ' οἱ κλέφταις Λιάκος ἔλεγαν, κ' ὠρμοῦσαν, καὶ νικοῦσαν.
 Σήμερα Λιάκο ἔς τὰ βουνὰ ματαίως θὰ ζητήσης.
 Θὰ τὸν φωνάζης, καὶ βουβὴ θὰ σιωπᾷ ἡ φύσις.

Β'.

Τ' ἦτον ἔς τὴν φραγὴ τοῦ κήπου; ἦτον ἴσκιος; ἦτον σκόνι
 ποῦ ὁ ἄνεμος ἀρπάζει καὶ αἰφνίδια σηκώνει;
 Τί ὄρμή! Ἀπὸ τοὺς τάφους ἂν γυρνούσαμεν ὀπίσω,
 ἴσως ἔπρεπε, πῶς ἦτον νεκροῦ ἴσκιος νὰ νομίσω,
 ποῦ ἔς τῆς θύελλας τὸν ὦμον φεύγει, ὅταν ξημερόνη.

Γ'.

Ἦς τὸ πουπουλένιο στρῶμά σου, πασᾶ, δὲν βρίσκεις ὕπνον;
 Μετρᾷς ἴσως τὰ θύματα ποῦ μελετᾷς νὰ σφάξης,
 ἢ τὸ ἀφιόνι ξέχασες ἔς τὸν χθεσινόν σου δεῖπνον;
 Τώρα φθονεῖς τοὺς δούλους σου, κ' ἐπιθυμεῖς ν' ἀλλάξης
 τὰ τρία σου παπλώματα κ' ἐπτά σου μαξιλάρια
 μὲ τοῦ χωριάτου τὰ χλωρὰ νεόκοφτα χορτάρια.
 Πόσο γλυκὰ καὶ ἤσυχα κοιμᾶται ὁ χωριάτης!
 Φιλοδοξίας σχέδια τὸν νοῦν του δὲν ζαλίζουν·
 δὲν συχνοβλέπει ὄνειρα ποῦ νὰ τὸν γαργαλίζουν,
 καὶ τὸν κοιμίζ' ἡ κούρασις μὲ τὸ νανούρισμά της.
 Ἄν ἡ ἀγάπη σὲ ξυπνᾷ, Ἀχμέτη, δυστυχία!
 Σὲ εἶπ' ὁ ὕπνος, ἔχε γειά! σὰν φάντασμα γυρίζεις·
 τὴν νύκτα ἔχεις συντροφιά καὶ τὴν μελαγχολία·
 κ' ὅταν ἐλπίδ' ἀκόμη διῆς, δὲν θέλεις νὰ ἐλπίζης.

Ὅμοίως εἰς τὴν τράπεζαν τῆς τύχης ὅστις παίζει,
 ἂν ἡ τυφλὴ θεότης του σκληρὰ τὸν κατατρέξῃ,
 μὲ πείσμα, τόσον ἄτυχα πῶς ἔφθασε νὰ παίζει,
 τὸ τελευταῖόν του φλωρὶ τινάζ' εἰς τὸ τραπέζι.

Δ'.

Ὑψηλὸς κατὰσκιος τόπος πλησίον εἰς τὸν μέγαν δρόμον

Ἔλα κοντὰ, πουλί μου,
 καὶ 'ς τὰ πλευρά μου κοίμου.
 Μυρίζουν τὰ πουρνάρια
 καὶ τὸ κλαδὶ τοῦ θύμου,
 καὶ τῆς νυκτὸς ἡ πάχνη δροσίζει τὰ χορτάρια.
 Τὴν σιωπὴν τοῦ ὕπνου συγχίζει τὸ ἀηδόνι,
 κ' ἡ σιγανὴ φωνή μου,
 κ' οἱ ταραγμένοι κλῶνοι.
 Ἔλα κοντὰ, πουλί μου,
 καὶ 'ς τὰ πλευρά μου κοίμου.
 Πλὴν τ' εἶν' αὐτὸς ὁ βρόντος ποῦ ὁ βοριάς μᾶς φέρνει;
 Ταῖς πέτραις τῶν φαράγκων ἀστροπελέκι δέρνει;
 ἢ χεῖμαρρος 'ς ταῖς ῥάχες κατρακυλᾷ κ' ἀφρίζει,
 κ' ἐν ᾧ τοὺς βράχους σχίζει,
 τὰ τρίμματα τῶν βράχων 'ς τὰ κύματά σου σέρνει;
 Ἀγάπη μου, ταραττεσαι; ὁ κρότος σὲ τρομάζει;
 Αὐξάνει, πλησιάζει,
 κ' ἀπὸ τὸ δάσος ποῦ δεξιὰ ἐκτείνεται ἀπλωμένον,
 ἐν ἄλογον τινάζεται χρυσοχαλινωμένον,
 ἑποῦ ἀνεμοστρόβιλος πῶς μαστιγώνει μοιάζει.
 Ὅσες πέτραις δὲν πκτεῖ, πετᾷ· κ' ὁ κτύπος τῶν πετάλων
 σπῖθαις σκορπᾷ καὶ πᾶταγον ἀποτελεῖ μέγαν.

Ὁ ἔφιππος ποῖος εἶναι;

Ἀγαπητή μου, μεῖνε·

θὲν θὰ τὸν διῆς· τὴν γλῶσσαν τοῦ δάσους θὰ γυρίσῃ.

Ποῖος ἔς τὴν γοργὴν φυγὴν τοῦ ἔμπορεῖ νὰ τὸν γνωρίσῃ;

Πλὴν ὄχι! νά τος, στάθηκε, τὰ χαλινάρια ἄρπάζει·

μιὰ κρυφούποπτη ματιὰ ἔς τὴν πεδιάδα ῥίχνει,

δέκα θωριαῖς ἔς τὸ πρόσωπο εἰς μιὰν στιγμὴν ἀλλάζει,

καὶ μ' ἀναμμένα βλέμματα τοὺς μιναρέδες δείχνει.

Τὸ ἄλογό του, μὲ μαλλὶ σὰν τῶν βουνῶν τὸ χιόνι,

μὲ μάτι μαῦρο κάρβουνο, ποῦ σὰν τῇ φλόγ' ἀνάφτει,

τ' αὐτιά του στήνει ἀψηλὰ, τὴν χαίτην τοῦ ὀρθώνει,

μὲ τὸ ποδάρι σκάφτει.

Κρύψου, πουλί μου, ἔς τὰ κλαδιὰ καὶ διέ τὸ παλληκάρη!

Τὸ θάρρος διέ ἔς τὰ μάτια του, ταῖς τραῖς διέ ἔς τὰ μαλλιά του,

ἔς τὸ σῶμά του τὴν χάρι,

τὸν γίγαντα ἔς τὴν δύναμι καὶ ἔς τὸ ἀνάστημά του.

Τοὺς κρίνους τοῦ προσώπου του χρῶμα χαλκοῦ σκεπάζει,

μεγάλων κόπων μάρτυρας, συχνῆς κακοπαθείας.

Τὸ μάτι του τὸ γαλανὸ ἀναγκασμένον μοιάζει

τὸ βλέμμα πῶς συνήθισε τῆς ὑπερηφανείας.

Ἡ κρυφὸς πόνος ψυχικὸς, ἡ λύπ', ἡ δυστυχία,

ἔς τὸ μέτωπόν του χ' ἀράξαν τοῦ χρόνου τὰ σημεῖα.

Χίλιαις μορφαῖς ἀλλάζει

τοῦ ζωηροῦ προσώπου του ἡ φυσιογνωμία·

καὶ βλέπεις κ' εἰς τὴν ὄψιν του, κ' εἰς ὅλον του τὸν τρόπον

(ἂν ζωγραφίξῃ τὴν ψυχὴν ἢ ὄψις τῶν ἀνθρώπων)

ἐλπίδας, πόθους φλογεροὺς, καὶ τύψεις συνειδότος.

Ὀλίγη ὥρα σκέψεως τὰ φρύδια του σουφρώνει·

πλὴν τοῦ ἀλόγου ἢ φωνῇ καὶ τῶν νερῶν ὁ κρότος

τὸ σύννεφον τοῦ σκοτεινοῦ συλλογισμοῦ σηκώνει,

καὶ φρίκης μένει ἔκφρασις ὅς τὸ πρόσωπόν του μόνη.
 Ἄλλ' ἔξαφν' ἀλλοιόνηται,
 ὅς τήν σέλλαν του σηκώνεται·
 σπασμωδικὰ τὸ χέρι
 πιστόλι δίστομο τραβᾷ ἀπ' τὸ χρυσὸ κεμέρι.
 Κτυπᾷ, ἡ φλόγα λάμπει·
 ἀντιβοοῦν οἱ κάμποι·
 τὸ ἄλογο ἀγρίευσε, ὅς τὰ δυὼ ποδάρια στάθηκε,
 καὶ μέ τήν βία τοῦ βολιοῦ,
 ἢ τῆς φωτιᾶς τοῦ πιστολιοῦ,
 τινάχθηκε καὶ χάθηκε.
 Ἐφυγε· πάλιν σιωπὴ τὰ δάση κυριεύει·
 πάλιν τῶν ἄστρων ἡ φωτιὰ σιωπηλὰ σαλεύει,
 καὶ πάλιν δὲν ἀκούεται παρὰ μὸν τ' ἀηδόνι,
 κ' ἡ σιγανὴ φωνή μου,
 κ' οἱ ταραγμένοι κλῶνοι.
 Ἐλα κοντὰ, πουλί μου,
 καὶ ὅς τὰ πλευρά μου κοίμου.

Ε'.

Μόλις γνώρισα τὸν κόσμον, πλὴν τὸν γνώρισ' ἀρκετὰ
 διὰ νὰ διῶ πῶς τήν καρδιά του ἡ καταστροφή σπαράζει,
 καὶ πῶς ἄρπυια τῆς λύπης εἰς τὰ σπλάγχνα τὸν κεντᾷ.
 Μόλις κτύπησ' ἡ καρδιά μου, κ' ἔμαθε ν' ἀναστενάζει.
 Εἶδα τὸ σμαραγδωμένο λουλουδόχυτο λειβάδι
 θαλασσῶν ἀγριωμένων μαῦρο κύμα νὰ σκεπάζει·
 τὰ θεμέλια τῆς γῆς μας εἶδα νὰ κλονῇ τὸν ἄδην,
 καὶ ὅς τὸ χάος τὸ παμφάγον γενεαῖς θνητῶν ν' ἀρπάζει.
 Εἶδα καὶ τὸν βασιλέα, καὶ τὸν γίγαντα τῆς γῆς,
 καὶ τὸν ἄνθρωπον τὸν εἶδα· μέ ἰδρωτὰ περιχύνει

ταῖς στιγμαῖς τῆς δυστυχίας ποῦ ὁ οὐρανὸς τὸν δίνει.

Ὅλος πόθους καὶ ἀγῶνας, εἰς νερὰ πικρῆς πηγῆς
καὶ τὴν φλόγα τῆς ζωῆς του καὶ τὰ βάσανά του σβύνει.

Ὡς ὁ στάχυς τῆς κοιλάδος ἔς ὠριμάδα μόλις φθάνει,
μόλις ζῇ, ποῦ τὸν θερίζει τοῦ θανάτου τὸ δρεπάνι.

Εἶδ' ἀπότιστον τὸ ἄνθος ποῦ ὁ ἥλιος μαραίνει,
ς τὴν αὐγὴ τῶν ἡμερῶν του ἕνας νέος νὰ χλωμαίνει,
ν' ἀγαπᾷ τὴν νύκτα μόνος χωρὶς σύντροφον νὰ κλαίῃ,
τῆς νεότητός του τ' ἄνθη ἔς ἀναστεναγμοὺς νὰ καίῃ,
ἔς τοὺς ἀέρας νὰ φωνάζῃ τῆς καρδιᾶς του τὰ δεινὰ,
νὰ ἐπιθυμῇ τὸν τάφον, τοὺς ἀνθρώπους νὰ ξεχνᾷ,
εἰς τὸ πέλαγος τοῦ κόσμου ὡς ναυάγιον νὰ πλέῃ,
ν' ἀγαπᾷ καὶ ἡ ὥραία, τῆς καρδιᾶς του ὁ μαγνήτης,
μὲ ψυχρότητα τῇ φλόγα τῶν παθῶν του νὰ πληρόνῃ,
τὸν καθέν' ἀδιαφόρως μὲ χρυσᾶ δεσμὰ νὰ ζώνῃ,
καὶ φιλάρεσκοι φροντίδες νὰ ἦν ὅλ' ἡ ἡδονή της·
μὲ τὴν τύχην του νὰ παίζῃ, καθὼς παίζει τὸ παιδὶ
μὲ τὸ ἄνθος ὅποῦ κόπτει καὶ ποῦ ἄσπλαγχνα μαδεῖ.

Εἰς δεινὴν ἀπελπισίαν, εἰς ζηλότυπον φροντίδα

δυστυχῇ τὸν νέον εἶδα,

κ' εἶπα· Τρεῖς φοραῖς εὐδαίμων, ἔποιος νὰ ἔχῃ κατορθώνει,
σίδερον εἰς τόπον στήθους, ἔς τῆς καρδιᾶς τὸν τόπον πάγον,
ἔποιος διὰ ν' ἀποφύγῃ ἕνα βέλος καρδιοφάγον,
μὲ στωϊκισμοῦ εἰρήνην τὴν ψυχὴν του θωρακώνει.

Οὔτε ἔρωσ τὸν κεντρώνει, οὔτε λύπη τὸν μαραίνει.

Βωβὴ εἶν' ἡ ὠραιότης εἰς τὰ αἰσθητήριά του,
κ' ἂν τὸν κόσμον εἰκονίζῃ ὡς καθρέπτῃς ἡ καρδιά του,
κ' εἰς αὐτὴν ὡς κ' εἰς ἐκεῖνον ἵχνος σταθερὸν δὲν μένει.

Εἶναι δένδρον ξηραμένο ποῦ ψηχάλα δὲν δροσίζει,
ἔμως οὔτε καταρράκτης ἀπ' τοὺς βράχους τὸ κρημνίζει.

Εἶδα ἔμῳς πόσα πάσχει καὶ ἡ ἔρημη καρδιά.
Εἶναι σὰν κλαδὶ σπασμένο εἰς τὰ πράσινα κλαδιά·
αὕτῃ μόνη δὲν ἐλπίζει τῆς χαρᾶς τὸ καλοκαίρι
οὔτε θέρμην, οὔτε κάλλη, οὔτε ἄνθη νὰ τὴν φέρῃ.

Εἰς ἀπάθειαν θαμμένη,
’ς τῆς ζωῆς τοὺς κόλπους μόνη αὕτῃ μνήσκει νεκρωμένη,
ἢ καὶ ἂν ἀπ’ ἔξω μόνον τὴν περισκεπάζουν πάγοι,

ζεστὸν αἶμ’ ἂν τὴν θερμαίνῃ,
εἰς τὰ βάθη τῆς τὰ πάθη ποῦ τὴν τυραννοῦν φυλάγει,
ἔξοδον εἰς τοὺς χειμάρρους ποῦ τὴν θραύουν δὲν ἀφίνει,
καὶ χωνεύει τριχυμίας ἢ ψευδήσυχος γαλήνη.

’Σ ὅποιον χαίρεται μονάχος, ἡ χαρὰ εἶν’ ἄλλος πόνος,
κ’ ὑποφέρει διπλὴν λύπην ὅποιος ὑποφέρει μόνος.

Τῆς καρδιᾶς ὅπου ὠπλίσθη μὲ τὴν στωϊκὴν ἀσπίδα
τὰ δεινὰ, τὴν ἐρημίαν καὶ τὰ βάσαν’ ἀφοῦ εἶδα,
εἶπα· Ἐνας εἶν’ εὐδαίμων, ἕνας μόνον, ὅποιος φθάσῃ
ἕνα σύντροφον ’ς τοῦ κόσμου τὸ ταξείδι ν’ ἀπαντήσῃ,
ὅποιος τῆς θερμῆς καρδιᾶς του τὰ αἰσθήματα χαρίσῃ,
κ’ ἔρωτα, κ’ ἐμπιστοσύνην, κ’ εἰλικρίνει’ ἀγοράσῃ.

Αὐτὸς μόνος δὲν φοβεῖται, ’ς τῆς ἀγάπης του τὰ χέρια,
τῆς ζωῆς ἀνεμοζάλαις, κ’ ἄγρια τοῦ κόσμου δάσῃ.

’Σ ταῖς ἡδονικαῖς ἀγκάλαις κολυμβᾷ τῆς νηνεμίας·
ἔλαις του εἶν’ ἡ ἡμέραις ἀνοιξες καὶ καλοκαίρια,
καὶ μαζῇ τῆς κάθε ὥρα εἶν’ αἰὼν εὐδαιμονίας.

’Σ τὰ γυρίσματα τῆς τύχης αὐτὸς μόνος σταθερὸς,
ἀδιάφορα κυττάζει ὅτι φεύγει ὁ καιρὸς,
ὅτι φεύγει ἡ νεότης, ὅτι τάφος πλησιάζει·

’ς τῆς ἀγάπης του τὸ πλάγι πάντα φίλος τρυφερὸς,
μετὰ εὐτυχὲς ταξείδι ’ς εὐτυχῇ λιμέν’ ἀράζει.

Ἵς τὰ χωρίσματα, Ἀχμέτη, τοῦ χρυσοῦ σου παραδείσου,
 με ἀπάθειαν πῶς θέλεις ἡ καρδιά σου νὰ σφαλῇ;

Ἵς τῆς τρυφῆς τὴν γλυκειὰ βρύσι
 μεθᾶ, Τοῦρκε, ἡ ψυχὴ σου.

Ὁ θυμίαμα ποῦ πίνει καὶ οἱ θησαυροὶ τοῦ Κροίσου
 εὐκολα τὴν μαλακόνουν,
 κ' αἱ ἀγκάλαις τῶν Οὐρί σου

ἀπαθείας φιλοσόφων εὐκολα τοὺς πάγους λυόνουν.

Μάρανε τὴν δυνάμιν σου τῆς τρυφῆς σου τὸ σκουλήκι·

δὲν φουσκώνει ἡ καρδιά σου ἀπὸ δυναταῖς θελήσεις·

ἂν τὴν δύναμιν δὲν ἔχῃς ὥστε ἄλλους νὰ νικήσῃς,

θὰ νικήσῃς τὴ ψυχὴ σου, τὴ δυσκολωτέρα νίκη;

Κἂν ἔς τοῦ χαρεμιοῦ τὸ βάθος

εἰς τῶν γυναικῶν τὸ πλῆθος

εἶναι ἄρά γ' ἓνα στῆθος

ποῦ νὰ σ' ἀγαπᾷ μὲ πάθος;

μιὰ καρδιά νὰ σ' ὁδηγήσῃ

ἔς τὸ ταξείδι τῆς ζωῆς,

μιὰ καρδιά νὰ σ' ἐννοήσῃ,

μιὰ καρδιά νὰ ἐννοῇ;

ἢ μόν' ὄργαν' ἀσωτίας

καὶ τυφλῆς σου ἡδονῆς,

μόνον τὰς ἐπιθυμίας

καὶ τοὺς φθόνους των κινεῖς;

Τ' ἀναμμένα βλέμματά σου

καὶ τὰ φρύδια τὰ κυρτά

καὶ τὰ χεῖλη τὰ χλωμά σου

μ' ἀποκρίνοντ' ἄρκετά.

Δὲν ῥωτᾷς ποιά γιὰ χαρέμι,

ἢ γιὰ ἄττ', ἢ γιὰ σπαθί σου,

κ' ὁ δειλὸς εὐνοῦχος τρέμει
 σὰν βροντὴ τὴν σιωπὴ σου.
 Κάθε βῆμα τῆς Ἑλένης
 κυνηγοῦν τὰ βλέμματά σου.
 Ἀπ' τὸν ἔρωτα τῆς ξένης
 ὑποφέρεις καὶ σωπαίνεις,
 καὶ τῆς ζούλιας τὸ σκουλήκι κρυφотρώγει τὴν καρδιά σου.
 Μόλις εἶδες πῶς 'ς τὸν κῆπον ἓνας ἴσκιος κατεβαίνει,
 ποῦ ἡ ζούλια κ' ἡ καρδιά σου φώναξαν, εἰν' ἡ Ἑλένη!
 Ἐρίθηκες 'ς τὸ παραθύρι, καὶ τ' ἀνήσυχά σου μάτια
 τὴν γυρεύουν εἰς τῶν φύλλων τὰ σμαραγδωτὰ πλεμμάτια.
 Ὅσα τὰ λουλούδια τριγυρίζει
 μὲ περπάτημα ὠραῖο·
 ἡ ψυχὴ σου τὴν γνωρίζει,
 καὶ τὸ στῆθός σου γογγύζει,
 καὶ τῆς πίστεώς της φύλαξ, κλαῖς καὶ ἀγρυπνεῖς· σὲ κλαίω.

ΣΤ'.

Ὁ ὑψηλὸς τόπος πλησίον εἰς τὸν δρόμον
 Ἀκόμα δὲν κατέβηκε 'ς τὸ κύμα τὸ φεγγάρι·
 ἀκόμα ἡ ἀνατολὴ γαρόφαλα δὲν χύνει.
 Πουλί μου, τόσο πάρωρα ὁ ὕπνος σὲ ἀφίνει;
 Ἠσύχασε 'ς τὸ πλάγι μου 'ς τὸ δροσερὸ χορτάρι.—
 —Σὰν ἄλογα μὲ φάνηκε πῶς ἄκουσα νὰ τρέχουν.
 Χρεμετισμὸς ἀντήχησε 'ς τοῦ ὕπνου μου τὸ βάθος.
 Πῶς; τ' ἄλογα νὰ μᾶς ξυπνοῦν συνωμοσίαν ἔχουν,
 ἢ κάμν' ἡ φαντασί μου τῆς ἀκοῆς τὸ λάθος;—
 —Δὲν ἦτο λάθος· κύτταξε, μὲ βίαν τοῦ ἀέρος
 τὸν ἔφιππον π' ἀριστερὰ πετιέτ' ἀπὸ τὰ δάση.

Ὁ ἴδιος ποῦ πρὸ δυὼ ὥρῳν εἶχ' ἀπ' ἐδῶ περάσει,
 τὰ χαλινάρια του τραβᾷ 'ς αὐτὸ τὸ ἴδιο μέρος.
 Μονάρχος ἔμῳς δὲν γυρνᾷ· 'ς τὴ σέλλα του, 'μπροστά του
 μὴ ἀκόρη ζώνουν ἔντρομη τὰ χέρια τ' ἀνδρικά του·
 τὸ πρόσωπό του εἶν' ὠχρὸ, τὰ μάτια του ἀνάφτουν,
 καὶ ψηλαφεῖ τὸ χέρι του τὰ ἄρματα π' ἀστράφτουν.
 Μὰ γιατί σείεται ἡ γῆ; γιατί βροντοῦν οἱ κάμποι;
 Τ' εἶν' ἡ πολύγλωσση φωτιά ὅπου 'ς τὰ δάση λάμπει;
 Τῶν πέραν λόφων ἡ ἡχὼ γιατί ἀναστενάζει;
 Καθὼς ὅταν εἰς σύννεφα φλογὸς καὶ λάβας μαύρης
 μὲ βρόντους καὶ μὲ κλονισμοὺς, σὰν φλογερὸ δελφίνι,
 ἀπ' τῶν κυμάτων τὸν βρασμὸν ἐβγῆκ' ἡ Σαντορίνη,
 ζητεῖς τοῦ σεισμοῦ γίγαντα καὶ τώρα δρόμον νά 'ῤῥης,
 κ' εἰς ταῖς ἀγκάλαις σου ἡ γῆ γογγύζει καὶ σπαράζει;

Νὰ μιὰ φωνὴ σὰν ἑκατόν: 'Αλλάχ, 'Αλλάχ φωνάζει.
 Ἡ πεδιάδες ἄλογα καὶ Τούρκους πλημμυρίζουν.
 Σὰν καταρράκτου κύματα ποῦ τοὺς κρημνοὺς ξεσχίζουν,
 κ' ἐλεύθερα καὶ ἥσυχα τὴν πεδιάδα βρέχουν,
 τέτοιοι κ' οἱ Τοῦρκοι. Τὸ στενὸν ἐπανωτοὶ γεμίζουν,
 μόν' ἔπειτα ἐλεύθεροι 'ς τὴν πεδιάδα τρέχουν.
 Τσαπράζια χρυσοκέντητα ταῖς σέλλαις τους στολίζουν·
 γυαλίζουν 'ς τὰ κεμέρια τους πιστόλι' ἀστημωμένα·
 σπαθιά δαμασκοδούλευτα 'ς τὰ στόματά τους ἔχουν,
 καὶ τὰ κοντὰ τουφέκια τους 'ς τὴ ράχι κρεμασμένα.
 Αὐτὸς ὁ χρυσοστόλιστος, μὲ τὰ ψαρά τὰ γένεια,
 μαλαγματένια ἄρματα καὶ γοῦνα σαμουρένια,
 εἶν' ὁ πασᾶς· τὰ φρύδια του σὰν σύννεφα σκεπάζουν
 τὰ πυρωμένα μάτια του ποῦ ἀστραπαῖς τινάζουν.

Καθὼς φωνὴ τῆς σάλπιγγος ἂν τὴν ἡχὼ ξιππάσῃ,
 'ς τὰ στήθια τῶν λαγωνικῶν φωτιά καὶ θάρρος ρίχνει,

κ' ἐπάνω ἀπὸ ποταμούς, ἀπὸ λακαῖς καὶ δάση,
ἀκράτητα τινάζονται 'ς τοῦ κυνηγιοῦ τὰ ἔχνη,
καὶ τοῦ Ἀχμέτη ἡ φωνὴ δὲν βρόντησε ἀκόμα,
ποῦ μὲ ὁρμὴ π' ἀντίστασι καὶ φόβο δὲν γνωρίζει,
'ς τὴν πεδιάδα χύθηκε τὸ ὥπλισμένο σῶμα,
καὶ 'ς τὸ φεγγάρι φαίνεται κυνῆγι πῶς σκαλίζει.
'Εσένα τρέχουν καὶ ζητοῦν ἀνδρεῖο παλληκάρι,
ἐσένα μὲ τὸ εὖμορφο, τὸ ἀρπαγμένο βάρος.
Θὰ σὲ προδώσῃ ἄρά γε τὸ ἄπιστο φεγγάρι;
Σὲ εἶδαν! φεῦγα! γύρισε τοὺς χαλινοὺς μὲ θάρρος.

Ἄλλὰ τί βλέπω; Στέκεται! ἀτάραχος προσμένει!
Εἰρωνικὸ μειδίαμα 'ς τὰ χεῖλια του πεθαίνει!

Βγάζει πιστόλι καὶ τραβᾷ, τὸ ἔδαφος κουνιέται,
κ' ἀπὸ τὰ δένδρα, ἕνας, δυὼ, ἕνας σωρὸς πετιέται,
ἔλοι τῶν βράχων ἀετοὶ 'ς τὸν πόλεμον θραμμένοι.
Τὸ στῆθός τους ἀπ' αἵματος ἐπιθυμία βράζει.—

—Κρύψου, πουλί μου, 'ς τὰ κλαδιά. Ὁ βρόντος σὲ τρομάζει.

Ἀκούω κτύπους καὶ κραυγαῖς
καὶ σύγκρουσιν ἁρμάτων,
καὶ σύγχυσι κ' ὀχλοβοή·
βλέπω φωτιαῖς, βλέπω πληγαῖς,
βλέπω σωροὺς πτωμάτων,
καὶ φλογερὴ ἀναπνοὴ
πολλῶν χαλκοστομάτων.

Ὁ θόρυβος, οἱ διωγμοὶ
καὶ τοῦ καπνοῦ τὸ σκότος,
καὶ τῶν νεκρῶν οἱ σπαραγμοὶ,
καὶ τῶν σπαθιῶν ὁ κρότος,
καὶ ἡ βρονταῖς, κ' οἱ στεναγμοὶ
καὶ ἡ φωναῖς τῆς νίκης,

Ω! τί σκηνὴ τρομακτικὴ ἀφανισμοῦ καὶ φρίκης!
 Λειβάδι' ἀνθοπερέχυντα, χαριτοστολισμένα,
 κ' ἄλλοτε ἴδετε νεκροὺς τῇ γῇ σας νὰ δαγκάνουν,
 κ' ἄλλοτε φόνου ἄρπυιες τοὺς λόχους νὰ βυζάνουν,
 κ' ἄλλοτε νίκης τρόπαια ἔς τοὺς λόφους σας στημένα.
 Ναί, τότε πλὴν ἔς τὸ χῶμά σας πετοῦσ' ἐλευθερία·
 τότε, ἡ δόξα ὀρμαθιαῖς σᾶς χάριζε στεφάνων·
 νικοῦσαν τριακόσιοι ὀλόκληρη Περσία,
 κ' ὁ Λεωνίδας ἔπιπτε μὲ σύννεφα τυράννων.
 Αἶ! τότε ἔλαμπες, Ἑλλάς, καθὼς ὁ ἥλιος λάμπει,
 καὶ οἱ λαοὶ σὲ κύτταζαν μὲ μάτια θαμβωμένα·
 τώρα τὰ ἔθνη ἔεχασαν τὰ φῶτά σου σβυσμένα,
 καὶ Τούρκων τρέφουν ἄλογα οἱ πράσινοί σου κάμποι.
 Ἡ δόξα καὶ ὁ φωτισμὸς, οἱ εὐγενεῖς σου φίλοι,
 ἔς τὸ γόνιμό σου ἔδαφος ἀπλ' ἦσαν ὁδοιπόροι·
 σὲ ἐπεσκέφθ' ἡ ἀρετὴ, τῆς φήμης σου ἡ στήλη,
 κ' ἐπέταξε ἔς τοὺς οὐρανοὺς τῶν οὐρανῶν ἡ κόρη.
 ὦ! ὅλα σὲ τ' ἀφαίρεσεν, Ἑλλάς, ἡ τυραννία!
 Ὡς καὶ τὸν πέπλο σ' ἔσχισε τῶν φυσικῶν χαρίτων·
 τ' ἀρχαῖά σου Ἠλύσια ξερὰ εἰν' ἐρημία,
 ἡ φύσις σου εἰν' ἄγρια, καὶ θεῖα φύσις ἦτον.—
 Πλὴν ὅλα σὲ τ' ἀφαίρεσε; Ὡς τῶν νέων σου Ἑλλήνων
 ταῖς φλέβες δὲν κυκλοφορεῖ τῶν Περικλέων αἷμα;
 Ἀγροῖκ' εἶναι καὶ φαίνονται ἀνώτεροι κινδύνων,
 καὶ λάμπει αἰσχροκέρδεια ἔς τὸ ζωηρό τους βλέμμα;
 Ὅχι! γενναῖο αἰσθημα τὸ βλέμμα τους ἀνάπτει.
 Τοῦ Λεωνίδου ὁ υἱὸς κινδύνους δὲν φοβᾶται·
 τὸν τάφον τῶν τυράννων του εἰς τὴ ψυχὴ του σκάπτει,
 καὶ ἡ ἐλευθερία του ἔς τὸ στῆθος του κοιμᾶται!
 Ποῦ μὲ παρέσυρες, Ἑλλάς; Σὲ ἀγαπῶ, πατρίς μου.

Τὴν φαντασία μου συχνὰ ἡ τύχη σου θερμαίνει,
καὶ ταῖς λεπτότεραις χορδαῖς ταραττεῖς τῆς ψυχῆς μου.
Τί ἔγινεν ὁ ἥρως μου; ποῦ εἶναι ἡ Ἑλένη;
Νάτος ἐκεῖ· καὶ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς δικούς του σχίζει·
τὸ ἀκριβὸν φορτίον του ἔς τοὺς θάμνους μέσ' ἀφίνει,
καὶ μ' ἀναμμένο πρόσωπο ἔς τὸν πόλεμο γυρίζει.
Καθὼς εἰς μέση χορευτῶν, εἰς συμποσίων μέση,
ἂν μὲ βρονταῖς καὶ μ' ἀστραπαῖς ἀστροπελέκι πέση,
εἰς φρίκη καὶ εἰς θάνατο τὴν εὐθυμί' ἀλλάζει,
ὁ κρασοπότης κίτρινος τὸ νέκταρ κάτω χύνει,
τὴν ἐλαφρὴ χορεύτρια ὁ χορευτῆς ἀφίνει,
καὶ τοῦ χοροῦ ὁ θάλαμος κενοταφεῖο μοιάζει·
ἢ καθὼς ἔταν εἰς σειραῖς πολεμικῶν ταγμάτων,
ἢ βόμβ' ἀφοῦ μὲ συριγμοὺς τὰ σύννεφα περάσῃ,
καὶ γιὰ χιλίους φονικὴ εἰς χίλιας βόμβαις σκάσῃ,
τῇ γῇ σκεπάζει μ' αἵματα καὶ στρώματα πτωμάτων,
τὸ αἷμα τῶν ἐκστατικῶν στρατιωτῶν παγώνει,
ἔς τὸ φλογερὸ τῆς πέρασμα τὰ τάγματα ἀνοίγουν,
τὸν τολμηρὸν ποῦ στάθηκε μὲ θάνατον πλερόνει,
πτερὰ νὰ εἶχαν εὐχονται οἱ ἄτολμοι νὰ φύγουν,
τέτοιος ὁ κλέφτης· φοβερός σὰν χάρος δρεπανίζει,
πληγώνει κάθε του σπαθιά, κάθε πληγὴ σκοτόνει,
σὰν γλῶσσα φλόγας τὸ σπαθί' ἔς τὰ χέρια του γυαλίζει·
ἔπου κτυποῦνται βρίσκειται, ἔπου βρεθῇ πληγώνει,
καὶ ὥς τὸ φίδι ποῦ περνᾷ καὶ τὸ χορτάρι καίει,
ὁ τόπος ὁποῦ πέρασεν ἐρημωμένος μνήσκει·
μέσα ἔς αἱμάτων ποταμοὺς καὶ εἰς ἰδρώτα πλέει·
κάποιον τὸ βλέμμα του ζητεῖ, καὶ τὸν Ἀχμέτη βρίσκει.
Τὸ σύννεφο τῆς λύσσας του χαρᾶς ἀκτῖνα σχίζει·
γελαῖ φρικτὰ, καὶ σφίγγονται τὰ δόντια του, καὶ τρύζουν·

ριγύρω του βρέχει φωτιαῖς καὶ βόλια ποῦ σφυρίζουν,
μὴν τὰ βόλια τ' ἀψηφᾷ καὶ τὸν πασᾶ σκαλίζει.

Αἱ σπάθαις τους σταυρώθηκαν, καὶ φοβεραῖς ἀρχίζουν
πληγαῖς ὅπου ὑπόσχονται πληγαῖς ποῦ ἐμποδίζουν.

.

Καπνὸς σὰν μαῦρο σύννεφο 'ς τὴ μάχη τοὺς σκεπάζει.
Ἡ νίκη ποῖον ἀπὸ τοὺς δυὼ στεφάνωσε δὲν εἶδα,
καὶ μόνον βλέπω ποῦ καὶ ποῦ τὴν φλογερὴ τσιμπλίδα
ποῦ τὸ σπαθὶ ἔταν κτυπᾷ μὲ τὸ σπαθὶ τινάζει.

Πλὴν 'ς τὴ σφαγὴ καὶ 'ς τὴ βοή τί γίνετ' ἡ Ἑλένη;
Εἰς τὰ κλαδιὰ τῶν μυρσινιῶν γονάτισε καὶ κλαίει·
εἰς φόβους καὶ εἰς βάσανα καὶ εἰς ἐλπίδες πλέει·
κ' ἡ προσευχὴ της 'ς τοῦ Θεοῦ τὸ θρόνο ἀνεβαίνει.
Ποῖον ἄρά γε ἐπιθυμεῖ νὰ σώσ' ἡ προσευχὴ της;
τὸν ἄρπαγα ἢ τὸν πασᾶν; Ἄ! ὄχι! ἡ ψυχὴ της
τὸν ἄνθρωπον καὶ συμπαθεῖ κ' ἐπιθυμεῖ νὰ σώσῃ.
Ὅσ' ὑποφέρουν, δυστυχοῦν καὶ τυραννοῦνται, κ' ἔσοι
ἐδῶ μὲ πόνους ξεψυχοῦν, εἰν' ὅλοι ἀδελφοί της·
διὰ ὅλους στέλνει προσευχαῖς ἡ θεία της γλυκύτης.
Μὲ φρίκη βλέπει πῶς ἔμπορεῖ, τὸ φονικό του χέρι
εἰς τοῦ ἀνθρώπου τὴν καρδιά ὁ ἄνθρωπος νὰ χώσῃ.
Προσεύχεται· κ' ἀνάπαυσιν διὰ τοὺς νεκροὺς γυρεύει,
συγχώρησι διὰ τοὺς φονεῖς. Ὅ τὸ στῆθός της ποῖος ξέρει
καὶ ἄν κ' ἀνένα αἰσθημα ξεχωριστὸ παλεύει;

Τοὺς βράχους μισοχρύσωσαν τὰ φῶτα τῆς ἡμέρας·
ὁ πετεινὸς τραγούδησε τὸν ὕμνο του· δροσίζει
ἡ πρώτη πάχνη τῆς αὐγῆς τὰ χόρτα ποῦ ποτίζει,
καὶ τὸν καπνὸν ἀραίωσεν ὁ πρωῒνός ἀέρας.
Τί βλέπω; φεύγουν οἱ σωροὶ τῶν Τούρκων σκορπισμένοι,
ὡς φύλλ' ἀπὸ τὸ φύσημα διωχμένα τοῦ ἀνέμου;

[ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΓΚΛΗ — Τόμ. Β']

9

Τί πολυτάραχαις φωναῖς! τί θρῆνοι συγχισμένοι!
Πόσοι σωροὶ ἐπανωτοὶ νεκροὶ καὶ πληγωμένοι!
Τί θέατρο τῆς φονικῆς μανίας τοῦ πολέμου!

.

«Αὐτὸ, Ἑλένη, τὸ χλωμὸ, τὸ νεκρωμένο πτῶμα,
αὐτὸς εἶναι ὁ τύραννος τῶν νέων σου χαρίτων.
Ἵς τὰ μάτια σου τὰ μάτια του στηλόνονται ἀκόμα·
εἶν' ἄγρια κ' ἡδονικά, καθὼς καὶ πρῶτα ἦτον.
Ὁ κίνδυνος κάμν' ἥρωας καὶ δύναμι χαρίζει.
Ποτὲ τέτοιαν ἀντίστασι δὲν ἤυρε τὸ σπαθί μου.
Τώρα περνᾷ τὸ Ἀλσιράτ· ἐκ' ἴσως μουρμουρίζει,
πῶς δὲν κτυπᾷ ἀμφίβολα ἡ μάχαιρα τοῦ Δήμου.»

.

—«Ἄ! μὴ θυμόνης, φίλε μου, Ἵς τὰ δάκρυα ποῦ χύνω!
Μὲ πίστι, μ' εἰλικρίνεια, μὲ σέβας μ' ἀγαποῦσε·
τὴν εὐμορφιά μου λάτρευε, τὴν λύπη μου τιμοῦσε·
Ἵς ἐχθροῦ γενναίου λείψανο γενναῖο φόρο δίνω.»

Καὶ ἔκλαιε· καὶ ὁ ἐχθρὸς ποῦ κείμεται ἔμπροστά της
εἶν' ἄνθρωπος, ἀπέθανε, συμπάσχει ἡ καρδιά της.
Καὶ διὰ τ' ἀγκάθια τῶν βουνῶν καθὼς καὶ διὰ τὸν κρῖνο
ἡ φύσις χύνει τὴν δροσιά· εἶναι κ' αὐτὰ παιδιὰ της.
«Ἀκόμα ἓνα δάκρυο, καὶ ἡ λοιπὴ ζωὴ μου,
καὶ ἡ λοιπὴ μου ὑπαρξίς, εἶν' ὑπαρξίς τοῦ Δήμου.»

.

Ἀπὸ κρημνοὺς καὶ βάραθρα καὶ βράχους ὅσο πέφτει
ὁ ποταμὸς, Ἵς ταῖς ἐρημιαῖς βροντᾷ, βογγᾷ κ' ἀφρίζει·
ἀλλὰ Ἵς τὸν κρυσταλλένιο του καὶ καθαρὸ καθρέφτη
ἔταν λουλούδια τρυφερά καὶ κάμπους εἰκονίζη,
τότε κινεῖται ἥσυχα καὶ γλυκομουρμουρίζει.
Ὅμοίως ὅς' ὁ ἄνθρωπος παλεύει μὲ τὴν μοῖραν,

ἀνήμεραις αἰσθάνεται ἐντός του διαθέσεις·
μόλις πλήν ἡμερῇ στροφή ἢ μοίραις του ἐπῆραν,
ποῦ προτιμᾷ γλυκύτεραις καὶ ὀμαλαῖς ταῖς σχέσεις.

.

«Σταυραετοὶ τῆς Λιάκουρας, ἐλευθερίας φίλοι,
γυρνᾶτε παλληκάρια μου ἔς τὰ ἄγρια βουνά σας.
Ἐχετε γειά· διὰ πάντοτε ἄς ἦναι τὰ σπαθιά σας
τῆς ἀνεξαρτησίας σας οἱ τρομαγμένοι στύλοι.
Πουλεῖτε μ' αἷμα τούρκικο τὰ ἔρημα λεπτά σας.
Ἵσ' ὅποιον πικρομαράθηκε τὸ δένδρον τῆς ἐλπίδος,
Ἵσ' ὅποιον ἢ γ' εἶναι βάραθρο, ποῦ ἄγρια χωνεύει
καὶ κάθε ἀπολαύσεως καὶ κάθε χαρᾶς εἶδος,
αὐτὸς εἰς μαῦρα σπήλαια, ἔς ἐρημωμένα δάση
ἔς τὰ πάθη του νέα τροφή, νέα ζωὴ γυρεύει,
τὸν ἑαυτό του καὶ τῇ γῇ γυρεύει νὰ ξεχάσῃ.
Ἵς τὸν κόσμον, φίλοι μου, γυρνῶ. Θὰ ζήσω. Δι' ἐμένα
δὲν εἶν' ἀκόμα τῆς ζωῆς τὰ στήθια στερεμένα.
Ἐνα κλαδὶ μὲ ἔμεινε, κ' αὐτὸ, θὰ τὸ ποτίσω.
Ἵς τὸν ἵσκιον τοῦ ὀ ποταμὸς θὰ τρέξῃ τῆς ζωῆς μου·
κ' ἡ τυραννὶς ἂν ἔς τὰ φτερά βαραίνῃ τῆς ψυχῆς μου,
κᾶν τὰ πικρά μου σίδερα μὲ ἄνθη θὰ στολίσω.»

Εἶπε, καὶ χάθηκε. Βουβὰ τὰ σπήλαια κ' οἱ βράχοι
καὶ τὰ πετρόγυμνα βουνὰ κατόπι του μουγκρίζουν.
Οἱ γῦπες τώρα λαίμαργοι ἀρχίζουν νέα μάχη,
καὶ σὰν τοῦ σκότους ἄγγελοι ἔς τὰ πτώματα γυρίζουν.
Σήκω, πουλί μου· ζωντανοὶ ἐμείναμε μονάχοι.
Ἡ ῥοδοδάφναις τῆς αὐγῆς τὴν γῆν ξαναστολίζουν.
Τὰ φῶτα τῆς ἀνατολῆς τί θέατρον φωτίζουν!

Ζ'.

Καλύβη εἰς τὴν ἔρημον

«Ἄνοιξε, γέρο!» — «Ποιὸς χτυπᾷ;
τί θέλεις ἔς τὸ σκοτάδι;
Ἄκόμα ἔς τὸ λυχνάρι μου δὲν στέρευσε τὸ λάδι.
Ποιὸς εἶναι;» — «Ἄνοιξε, παπᾶ!»
Καὶ ἀπὸ δυὼ κτυπήματα ἡ θύρα κλονισμένη
θὰ ἔπεφτε σπασμένη,
ἂν δὲν γυρνοῦς ὁ μάνταλος ποῦ τὴν κρατεῖ κλεισμένη.
Ἵς τὸ ἓνα χέρι, κρεμαστὸ, μισόσβεστο λυχνάρι,
ῥάσο μακρὸν ἔς τὸ σῶμά του, ῥαβδὶ ἔς τὸ ἄλλο χέρι,
καὶ ἐν ἄσημοκάρφωτο θεώρατο μαχαίρι
Ἵς τοῦ ῥάσου τὸ ζουνάρι,
ἓνας ἀνδρεῖος γέροντας μὲ χιονισμένο γένυ,
σὰν γίγαντας ἔς τ' ἀνάστημα, σὰν ἀθλητῆς ἔς τὸ σῶμα,
μὲ βλέμμα ὑπερήφανο καὶ ζωηρὸ ἄκόμα,
Ἵς τὴν θύρα βγαίνει.
«Ἵς τὴν ὥρ' αὐτὴ τὴν πρωῒνὴ τί θέλετε, παιδιά μου;» —
— «Νὰ ἔμβουμε, παπᾶ μου.» —
— «Ἵς τοὺς ἄμμους τῆς ἐρήμου
πῶς εἶναι χρέος ἱερὸ φρονῶ τοῦ ἐρημίτου
Ἵς τοὺς πλανεμένους ἀνοιχτὸ νὰ ἔχῃ τὸ κελλί του.
Ἐμβᾶτε· καταφύγιον δεχθῆτε τὸ κελλί μου.»
Ὅμως διατί ἐν ᾧ λαλεῖς τὸ μάτι σου ἀνάπτει;
διατί, παπᾶ, τὸ στήλωσες ἔς τὴν εὐμορφη τὴν ξένη;
Τὴν ταραγμένη σου καρδιά καινούριο πάθος σκάπτει;
Τῆς εὐμορφιάς τὸ δόσιμο προσφέρεις ἔς τὴν Ἑλένη;
Καθὼς χειμῶνος σύννεφα, ποῦ θύελλαις χωνεύουν,
τὸ βράδυ κοκκινίζουν,

αἰσθήματα ὀρμητικὰ ἀκόμη χρωματίζουν
τὸ μέτωπον ποῦ τοῦ καιροῦ τ' αὐλάκια σηματοδεύουν;

Μὰ ποῖος γνωρίζει τὴ ψυχὴ; ποῖος ἀρκετὰ γνωρίζει
τὴ γλῶσσα τὴν προδότισσα τῆς φυσιογνωμίας;

Ποῖος θὰ μὲ πῇ, ἂν αἶσθημα ἦ ἔχθρας ἢ φιλίας
τῆς σκοτισμένης του καρδιάς τὸ δίπλωμα τυλίζει;

Τί βλέμματ' ἀνεξήγητα ἔς τὸ Δῆμο ἀκοντίζει!

Αὐτὸ μὲ φάνηκε γλυκὺ φιλοστοργίας βλέμμα,
ἐκεῖνο ζούλιας φθονερῆς, κρυφῆς χαρᾶς ἐκεῖνο,
ἐκεῖνο τοῦ ἀντεραστοῦ ἐπιθυμεῖ τὸ αἷμα·

αὐτὸ τὸ ἄλλο λαίμαργα τὴν ξένη καταπίνει.

Ὁ ἴδιος τί αἰσθάνεται ἀφ' οὗ δὲν διακρίνει,

ἐγὼ θὰ διακρίνω;

«Φέρε, παπᾶ, τὰ στέφανα διὰ νὰ μᾶς στεφανώσης.» —

— «Διατί εὐχὴ ἂν θέλετε συζεύξεως νομίμου

τῆς γῆς τὰ μάτια φεύγετε ἔς τὸ ἔρημο κελλί μου;» —

— «Ταῖς λέξεις σου, διέ, ἀκριβᾶ, παπᾶ, νὰ μὴ πληρώσης.»

— «Ποῖος εἶς; ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; πῶς θέλεις νὰ ἐνώσω

μὲ τ' ἀρπαγμένον λάφυρο τὸν ἄρπαγα; Δὲν πρέπει,

ἀμαρτωλὲ, νὰ θυμηθῆς πῶς ὁ Θεὸς σὲ βλέπει;» —

— «Παπᾶ, ἐλπίζεις ἄρά γε πῶς λόγος θὰ σὲ δώσω;

Παρακαλῶ εἰς μάταιο νὰ μὴ μὲ βάλῃς κόπο.

Τελείωσε μὲ τὸ καλὸ, ἢ ξεύρω κ' ἄλλον τρόπο.» —

— «Παιδί μου, μάταια κοπιᾶζεις. Ποτὲ τὸ χέρι τοῦ ἐρημίτου
δὲν θ' ἀναγκάσης νὰ εὐλογήσῃ δεσμὸ ποῦ μέμφεται ἡ ψυχὴ του.

Καθὼς ἡ φλόγα ἀγριωμένη

εἰς τοὺς ὄρυμῶνας καὶ εἰς τὰς πόλεις,

ἀφοῦ θερίσῃ ταῖς κατοικίαις,

ἀφ' οὗ χωνέψῃ τὰ χλωρὰ δάση,

ἀπὸ ἀνέμων λύσσαν διωχμένη

τερπναῖς κοιλάδες ἀφοῦ περάσῃ,
 ποῦ μεταβάλλει εἰς ἐρημίαις,
 εἰς ἀτρυγήτους ἐκτάσεις ἄμμου ἢ εἰς παράλια φθάνει μόλις,
 ποῦ εἰς ἀκτῖνα μεταβλημένη
 ἀνασηκώνετ' εἰς τὸν αἶρα,
 ὅς τὴν αἰωνίαν φλόγ' ἀνεβαίνει,
 καὶ διαλύεται ὅς τὸν αἰθέρα, —
 καὶ ἡ ζωὴ μου ὡς αὐτὴν ἦτον·
 παθῶν ἀέρες τὴν εἶχαν δαίρει,
 καὶ πολλῶν εἶχε τὴν τύχην φθείρει
 ἢ φλογισμένη ἀναπνοή των.
 Τὴν ἀδικίαν ὄπλον μου εἶχα,
 τὴν κατερήμωσιν βοηθόν μου·
 φωνὴ αἱμάτων εἶχ' ἀντηγήσει καὶ εἶχ' ἀνέβει ὡς τὸν Θεόν μου·
 λαῶν κατάρρα ἦτον ῥιχμένη ὅς τοῦ κεφαλίου μου ἐκάστη τρίχα.
 Πλὴν κ' ἡ ζωὴ μου ἦλθε ὅς τὰ χεῖλη
 τοῦ αἰωνίου τῆς παραλίου·
 τοῦ ταξειδιοῦ τῆς τοῦ αἰωνίου
 ὁ σκοπὸς πλέον δὲν εἶν' ἢ ὕλη.
 Σὰν τὴν ἀκτῖνα, γυρνᾷ ἐπάνω
 τὴν τελευταίαν διεύθυνσί της.
 Ὅς τοῦ κόσμου πλάναις, ὅς τοῦ κόσμου πάθη ξένος κ' ἀμέτο-
 [χος ἐρημίτης,
 εἰς βάθη ἔζησα ἀμαρτίας, ὅμως ἐνάρετος θὰ πεθάνω.
 Στὴν ἐξορία μου δούλου δάκρυ, μήτε τυράννου φωνὴ δὲν φθάνει·
 εἰς τὸ κατόφλι μου εὐθυμίας καὶ χαρᾶς τόνος παιδρὸς πεθαίνει·
 κ' ἂν Κροίσου πλοῦτος, δυνατοῦ σκῆπτρον, κοσμικὴ τέρψις
 [δὲν μὲ προσμένῃ,
 ἡ πιστὴ ὅμως μετάνοιά μου ζητεῖ τοῦ μάρτυρος τὸ στεφάνι.
 Ψεύτικη λάμψις προσκαίρου δόξης ἦτο τὸ εἶδωλό τῆς ζωῆς μου·

φλογερὸς ἔρως, ἄσπονδον μῖσος ἦταν οἱ τύραννοι τῆς καρδιάς μου.
 Ὅλα τὰ ξέχασα, σὰν τοὺς μύθους τῆς ἡλικίας τῆς παιδικῆς μου,
 καὶ ἡ θρησκεία μου εἶν' ὁ θρόνος τῆς τελευταίας παρηγοριᾶς μου.
 Ἀρετῆς ἔρως, κ' ἔρως θρησκείας εἶναι ὁ ἔρως ὅπου μένει.
 Μάταια πίστευσε πῶς ἐλπίζεις νὰ γίνω ἄπιστος κ' εἰς τοὺς δύο,
 κ' αὐτὸ τὸ χέρι δεσμὸν δὲν δένει
 'ς τοὺς θεῖους νόμους μας ἐναντίο·
 καὶ ἂν βιάσουν αὐτὸ τὸ χέρι,
 αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ μαχαίρι,
 αὐτὸ τὸ ἔπλο τῆς ἀδικίας,
 καὶ 'ς ὑπεράσπισι τῆς θρησκείας
 νὰ πολεμήσῃ ἀκόμα ξέρει.»

Σὰν φλόγα ἀναψ' ἡ ματιὰ τοῦ γέρου ἐρημίτου·
 καινούριο αἷμα φούσκωσε τ' αὐλάκια τῶν φλεβῶν του·
 σὰν τῶν χειμάρρων τῇ φωνῇ ἀγρίεψ' ἡ φωνή του·
 ὀρθαῖς ἀνασηκώθηκαν ἡ τρίχες τῶν γενειῶν του.
 Τοῦ μαχαιριοῦ του ψηλαφεῖ τὴν ἄκρη θυμωμένος,
 καὶ μέ ὑπερηράνεια τὰ χεῖλη του δαγκάνει.
 Πλὴν οὐτ' ὁ Δῆμος φαίνεται νὰ ἦναι γεννημένος
 τῇ θέλῃσι ποῦ κήρυξε νὰ ἐπαναλαμβάνῃ.
 Μὲ εἰρωνείας γέλωτα τὸν γέροντα κυττάζει·
 'ς τὸ σκαλοπάτι προχωρεῖ τοῦ εἰκονοστασίου,
 κ' ἀπ' τῶν εἰκόνων τῇ σειρᾷ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου
 μ' ἀσέβεια τὰ στέφανα καὶ τὸ σταυρὸ ἀρπάζει.
 Τί φλόγα τότε ἔλαμψε 'ς τοῦ γέροντος τὸ μάτι!
 Τί λύσσα τότε ἔκαμε τὸ στόμα του ν' ἀρρίζη!
 Μὲ δυὼ πηδῆματα ὀρμᾷ, κ' ἀπὸ τὸ σκαλοπάτι
 'ς τὴ μέση τῆς καλύβας του τὸν Δῆμο σφενδονίζει.
 «Πλήρωσε τὴν ἀσέβεια τῶν ἔργων σου,» φωνάζει,
 κ' ἐπάνω του τινάζεται καὶ τὸ μαχαίρι βγάζει.

Τότε, ὁ Δῆμος ἄγρια γυρνᾷ, καὶ μ' ἓνα βλέμμα
ποῦ ἄστραψε σὰν κεραυνὸς καὶ ποῦ διφοῦσεν αἷμα,
«Πήγαινε, λέγει, σκέλεθρο, καὶ τὴν εὐλάβειά σου
᾿ς τὸν ἄλλον κόσμον φήμιζε, ἂν σέ ἀρέσῃ.—Στάσου!
Πάρε κ' αὐτὴν κατόπι σου!» Καὶ τὸ σκληρό του χέρι,
ἐβύθισε ᾿ς τοῦ γέροντος τὰ σπλάγχνα τὸ μαχαίρι.

᾿Ωσὰν ξερὴ βαλανιδιά, ἀνεμοαρπαγμένη,
ἔπεσε ᾿ς ταῖς εἰκόνες του ἐμπρὸς ὁ ἐρημίτης.
Ἦτον χλωμός· ᾿ς τὸ πλάγι του γονάτισ' ἡ Ἑλένη.
Τὰ δάκρυά της ἔτρεχαν, καὶ κόπηκ' ἡ φωνή της.
Μὲ χίλια σκέπαζε φιλιὰ τοῦ γέροντος τὸ χέρι·
νὰ σταματήσῃ γύρευε τοῦ στήθους του τὸ αἷμα,
καὶ τρυφερὰ τὸν ἔλεγε μ' ἓνα γλυκό της βλέμμα,
᾿ς τοῦ Δήμου της τὴν κεφαλὴν κατάραι νὰ μὴ φέρῃ.

᾿Ο γέρος ἔμως ἥμερα τὰ μάτια του ἀνοίγει·
τὸ βλέμμα του τὸν οὐρανὸ γυρεύει νὰ κυττάξῃ,
καὶ ἡ ψυχὴ του φαίνεται, πρὶν ἀπ' τὴν γῆν νὰ φύγῃ,
᾿ς τῆς προσευχῆς ταῖς πτέρυγες πῶς θέλει νὰ πετάξῃ.
«Θεέ! Τὸ κέντρον τοῦ παντός! Κόσμε! Ψυχὴ τοῦ κόσμου!
Ἀπείρου μιὰ σταλαγματιὰ ᾿ς τὸ ἄπειρον γυρίζει,
γυρίζει ᾿ς τὸν Ὠκεανὸν ὁ ῥυαῖς ὁ θολός μου.
᾿Σ ἀπάτης βράχους ἔτρεξεν· ἀνάπαυσιν ἐλπίζει.
Θρόνος σου εἶναι τ' ἄπειρον, ἡ καλλονὴ μορφὴ σου,
αἰωνιότης ὁ καιρὸς, κ' ἀγάπη τ' ὄνομά σου.
Ἕνας πτωχὸς ἀμαρτωλὸς θενὰ φανῇ ἔμπροστά σου,
πλὴν εἶναι τῆς ἀγάπης σου μικρότερ' ἡ ὀργή σου.
Τὸ στόμα θὰ μὲ καταπιῇ τοῦ ἀνοιχτοῦ μου λάκκου
θὰ μετανέβ' εἰς τῆς ζωῆς τὴν βρύσιν ἢ ζωή μου.
Ἄς μὲ σκεπάσῃ ἄφαντον ὁ ἄμμος τῆς ἐρήμου,
καὶ ἄς σβυσθῇ διὰ πάντοτε τὸ ὄνομα τοῦ Διάκου.»

Λέγει, καὶ δάκρυ ἥμερο τὸ μάτι του σκεπάζει,
καθὼς τὸ γλυκὸ σύννεφο τὸν ἥλιον ἔταν δύη.

Πλὴν ἡ Ἑλένη, ἓνα Ἄχ! ἀπ' τὴν καρδιά της βγάζει,
καὶ πέφτει μαρμαρόχλωμη, τὰ δυὼ της μάτια κλείει·
Ὁ θάνατος μὲ τὴν ζωὴ 'ς τὸ στῆθος της παλεύει·
μόλις λεπτὴ ἀναπνοὴ τὸ γλυκαναστηκόνει.

Ὁ πιστὸς Δῆμος μὲ φιλιὰ καὶ δάκρυα, γυρεύει
ζωὴ 'ς τὸ σῶμα ποῦ γλυκὰ ἢ ἀγκαλιά του ζώνει.

Ὅμως κινεῖται, ἄλλην μιὰν βαθεὰ ξαναναπνέει·
τὰ μάτια της μισάνοιξε, πλὴν τὰ σφαλνᾶ ἀκόμα·
τὰ ξανανοίγει, καὶ πικρὰ, καθὼς τ' ἀνοίγει, κλαίει,
καὶ λέξεις μισακούονται ἀπ' τὸ χλωμό της στόμα.

«Πατέρα,—λέγει, εἶς' ἐσὺ, ἐστὺ εἶσαι ὁ Λιάκος;
'Εσ' εἶσαι ποῦ μ' ἀνάθρεψες 'ς τὴν νηπιότητά μου;
'Εσ' εἶσαι, καὶ ὁ Δῆμός μου σ' ἐσκότωσε ἔμπροστά μου!
Διατί ἐμένα δὲν ῥοφᾶ ὁ ἀνοικτός σου λάκκος;
'Ὡς χάριν τώρα δέχουμουν γλυκειὰν τὸ θάνατό μου.
Μικρὸ πουλ' ἤμουν π' ἄφησα τὸ δένδρο τὸ χλωρό μου,
καὶ ξαναἤλθα διὰ νὰ διῶ τὸ δένδρο μου κομμένο.
Σ' ἤῤα καὶ σ' ἔχασα! Διατί μαζῇ σου δὲν πεθαίνω!»

Καθὼς ἔταν τὰ σύννεφα ἐπανωτὰ καὶ μαῦρα
ἀγριωμένα μαζωχοῦν κ' ἀνεμοζάλη φέρνουν,
πλὴν μόλις ἔλθ' ἡ ἡμερὴ νὰ τὰ χαδεύσῃ αὔρα,
τραβιοῦνται ἀπ' τὸν οὐρανὸ καὶ 'ς ταῖς ποδιαῖς του γέρνουν,
πάλιν γελᾶ τῶν οὐρανῶν ἀσύννεφος ὁ θόλος,
καὶ γαλανὸς εἰς τὰ νερὰ ἀντανακλᾶται ὅλος,
οὔτω μὲ τὸ νυκτόπλεκτο καὶ κρύο κάλυμμά του
τοῦ Λιάκου εἶχ' ὁ θάνατος τὰ μάτια βαρεμένα·
πλὴν ὡς ἐλπίδος πέρασε πνοὴ 'ς τὰ βλέφαρά του,
ἀνοιξαν πάλαι 'ς τὴν χαρὰ τὰ νεκροσφαιλισμένα.

«Ἐλένη μου, λέγ', εἴς' ἐσύ! ναί, εἴς' ἐσύ, ἐς' εἶσαι!
 Τῆς μαραμένης μου καρδιᾶς οἱ κτύποι σέ γνωρίζουν.
 Τὰ μάτια σου σάν τ' οὐρανοῦ ἀστέρες μέ φωτίζουν.
 Ἔλα 'ς τὸ κρῦο στῆθός μου, τὰ βλέφαρά μου κλείσε!
 Κ' ἐγὼ, καθὼς ὁ ἄρρωστος ποῦ κείτεται 'ς τὰ σκότη,
 καὶ τὴν λαμπάδα τῆς ταφῆς ἀκτῖνα βλέπει πρώτη,
 'ς τῆς μαύρης τύχης κείτουμουν τὸ σκοτισμένο στρῶμα.
 Σὲ βλέπω, καὶ μέ ὁδηγεῖς 'ς τοῦ τάφου μου τὸ στόμα.
 Ἄ! ἄφησ', ἄφησε προτοῦ γιὰ πάντα νὰ σφαλήσουν,
 τὰ μάτια μου νὰ εὐφρανθοῦν 'ς τοὺς ἥλιους τῶν ματιῶν σου.
 Ἄ! ἄφησε τὰ χεῖλια μου ἀκόμα νὰ ῥοφήσουν,
 τὸ μέλι, τὴ γλυκειὰ δροσιὰ τῶν τρυφερῶν χειλιῶν σου.

 Ἀφ' οὗ πεθάνω, φύτεψε 'ς τὸν τάφο μου λουλούδια,
 κ' ἔρχου πρῶτ' καὶ πότιζε τὸ ἄχαρό τους χῶμα,
 καὶ κάθε βράδυ κάθιζε 'ς τοῦ τάφου μου τὸ στόμα,
 καὶ τῶν νεκρῶν μουρμούριζε λυπητερὰ τραγούδια.
 Τὰ χρυσαφένια σου μαλλιά ἔταν χαδεύ' ἡ αὖρα,
 ἴσως πετᾷ τριγύρω σου μαζῇ τῆς κ' ἡ ψυχὴ μου.
 Τότε πῶς πέθανα μὴν κλαῖς, τότε μὴ βάλῃς μαῦρα.
 Σ' εἶδα, θὰ ἦμαι εὐτυχῆς 'ς τὸν τάφον τῆς ἐρήμου.
 Ἄ! ζῆστε λυγρόκλονο κλαδί μου φουντωμένο·
 τὴ θύρα γλυκοσκίαζε τοῦ παλατιοῦ ποῦ κτίζω.
 Εἶσαι τῆς ῥίζας μου κλαδί. Ἄν ζήσης, δὲν πεθαίνω·
 μέ σχῆμ' ἀγγέλου τῆς ζωῆς τὸ δρόμο ξαναρχίζω.
 Ἦμουν πατέρας! Ἦ ζωὴ μέ ἦτον περιβόλι·
 μ' ἀπάτησε πλὴν ὁ γλυκὸς καρπὸς τῆς ἀμαρτίας·
 παραίτησα τὸ ἄσυλο τῆς πρώτης εὐτυχίας,
 κ' ἔγινε πάγος καὶ φωτιά ἡ ὑπαρξίς μου ὅλη.
 Ἦμουν πατέρας! Τρυφερά τῆς κόρης μου τὸ χέρι

χρυσάφι θενά ὕφαινε 'ς τὸ πλέγμα τῆς ζωῆς μου.
 'Σ τὸ στήθος της, 'ς αἰώνιο θά ζοῦσα καλοκαίρι·
 'ς τὴν δύσι μου θά χαίρουν ταῖς ὥραις τῆς αὐγῆς μου.
 *Ἦμουν πατέρας! Τοῦ υἱοῦ τὸ ἀναμμένο αἷμα
 νέο βρασμὸ θά ἔδιδε 'ς τὴ βραδυνὴ ζωὴ μου. . .»

Δάκρυα τὸν διέκοψαν, καὶ τὸ νεκρό του βλέμμα
 ἀντίκρουσε τὰ δάκρυα τοῦ νεκροχλώμου Δήμου.

«Παιδί μου, λέγει, εὐμορφο κ' ἀνδρεῖο παλληκάρι,
 μέ σκότωσης, σέ συγχωρῶ, καὶ μ' ἔχθρα δὲν πεθαίνω.
 Μὲ τὴν εὐχή μου πήγαινε καὶ ἥσυχος πηγαίνω,
 καὶ πρὶν πεθάνω, σέ ζητῶ μιὰ τελευταία χάρι.
 Ἐκεῖ ὀπίσω 'ς τὰ βουνά, ἐκεῖ ποῦ δύω βράχοι
 'ς τὰ πρῶτα φῶτα τῆς αὐγῆς ὀλόγυμνοι ἀσπρίζουν,
 εἶν' ἓνας τόπος ἱερός· ἐκεῖ θνητοὶ μονάχοι
 καὶ μακρυσμένοι ἀπ' τὴ γῆ, 'ς τὸν οὐρανὸ ἐλπίζουν.
 Πήγαιν' ἐκεῖ, ἄ! πήγαινε! Ἐκεῖ ζῇ ὁ υἱός μου.
 Εἰς γῆν Κυρίου ἔθαψα τὸ νέο θησαυρό μου,
 μακρὰν ἀπὸ ταῖς θύελλαις ψευδοματαίου κόσμου.
 Ἀφ' οὗ πεθάνω, πήγαινε καὶ εὔρε τὸν υἱό μου.
 Μὲ βλέπεις καὶ μὲ συμπονεῖς· τὰ μάτια σου δακρύζουν.
 *ὦ! τόσους εὐεργέτησα, μὲ ξέχασαν οἱ τόσοι!
 Τὰ σπλάγχνα σου εἶν' ἡμερα, συμπάθεια γνωρίζουν.
 Τὸν βράχ' ἔπου ναυάγησα ἀρπάζω νὰ μὲ σώσῃ.
 *Ἄν ἦν' ἀλήθεια πῶς τιμὴ τὰ παλληκάρια ἔχουν,
 καὶ πῶς ὑπερασπίζονται τοὺς ἀσθενεῖς μ' ἀνδρία,
 μὰ τὰ θερμά σου δάκρυα ποῦ τὰ μαλλιά μου βρέχουν,
 μὰ τοῦ Θεοῦ ποῦ σέβεται τὴν ἱερὴ λατρεία,
 τὴν κόρη μου ὁδήγησε, προστάτευσε καὶ σῶσε.
 Σεβάσου τὴν περίστασι καὶ τὴν πεποίθησί μου,
 κ' ἐπάνω θά σέ συγχωρῇ, θά σ' εὐχετ' ἡ ψυχὴ μου.

Πήγαινε, καὶ τὴν ἄθλια ἔς τὸν ἀδελφὸ τῆς δόσε.
Πέ τον νὰ βγῇ ἔς τὸ πέλαγος διατὶ ἐγὼ ἀράζω·
χρυσὸ φορτίο νὰ δεχθῇ τὴν ἀδελφή του πέ τον·
καὶ φίλησέ τον μιὰ φορὰ καὶ ξαναφίλησέ τον,
καὶ σφίξ' τον ἔς ταῖς ἀγκάλαις σου καθὼς σὲ ἀγκαλιάζω.
Δωρόθεο τὸν βάπτισαν· ἂν θέλῃς καὶ σημεῖα,
εἶν' εὖμορφος καὶ γαλανὸς, λεπτὸς καὶ χρυσομάλλης.
Τέτοιοι μικρὸν τὸν ἄφησα· μ' ἀκόμ' ἂν ἀμφιβάλλῃς,
νήπιον ἢ μητέρα του τὸν φόρεσ' ἢ ἰδίᾳ
μιὰν ἀλυσίδ' ἀπὸ μαλλιά· ἔς τὸν κόμβο μιᾶς ἄλλης
ἓνα ὀλόχρυσο σταυρὸ μὲ διαμαντάκια τρία.»

Ἐνὸς ποῦ πάτησ' ὄχεντρα ἢ φρίκ' εἶναι μεγάλη,
μεγαλητέρα τοῦ παιδιοῦ π' ἀπάντησ' ἓνα πτώμα·
ὅμως τοῦ Δήμου φάνηκε μεγαλητέρ' ἀκόμα.
Τὰ βλέμματά του πρόδωσαν σχεδὸν μανίας ζάλη.

«Μὴ, μὴ μ' ἐγγίξης, γέροντα. Τὰ χέρια σου μολύνεις,
μολύνεις τὰ σεβάσματα, τὰ χιονιστὰ μαλλιά σου·
μὴ, λέγει· μαῦρο ἔκτρωμα περίθαλψες κοντά σου·
μὲ εἶναι φλόγα, κόλασις τὸ αἶμ' αὐτὸ ποῦ χύνεις.
Ἐσ' εἶς ὁ Λιάκος, τῶν βουνῶν ἐσ' εἶσαι τὸ θηρίο,
ἐσὺ ποῦ χώραις καὶ σπηλιαῖς ὠνόμαζαν ἀνδρεῖο,
κ' ἐγὼ ὁ κλέφτης, ὁ φονεὺς, ἐγὼ εἶμ' ὁ υἱός σου!
ναὶ, ὁ υἱός σου, γέροντα, ἐγὼ ποῦ σὲ σκοτόνω.
Ἐλένη μου, ὁ μισητὸς ἐγὼ, εἶμ' ἀδελφός σου.
Καταρασθῇτέ με· κ' ἐγὼ τὸ χέρι μου ὑψώνω.
Σφραγίστε τῆς κολάσεως τὴν ἀρχημένη νίκη.
Ἐκστατικοὶ μὲ βλέπετε· συμπάθεια καὶ φρίκη,
τὸ βλέπω, ἀπ' τὰ μάτια σας λαλοῦν τὰ τρομαγμένα.
Συμπάθεια! τί κάμνετε; συμπάθεια σ' ἐμένα;
ἐμένα, ποῦ ἔς ταῖς ὄχεντραις φαρμάκια θὰ ποτίσω,

ποῦ θὰ περνῶ, κ' ἐρήμωσι θ' ἀφίν' ἔπου πατήσω,
 ποῦ μέ δακρύων χεῖμαρρό τὸν τάφο σας θὰ λούω,
 καὶ γέλοια τῆς κολάσεως δι' ἀπόκρισι θ' ἀκούω;
 Εγὼ εἶμ' ὁ Δωρόθεος· ἐδὼ εἶναι κρυμμένος
 καὶ ὁ σταυρὸς, κ' ἡ μάλλινη ἐκείνη ἀλυσίδα.
 Στὰ τεῖχη τοῦ μοναστηριοῦ ἐκείτουμουν, θαμμένος
 εἰς ἄλλου κόσμου ὄνειρα, 'ς ἄλλης ζωῆς ἐλπίδα,
 καθὼς ζωντανοθάπτεται 'ς τὸ ἰδίόν του νῆμα
 τὸ ἐλαφρὸ ζώυφιο ποῦ πλέχει τὸ μετάξι,
 ἔμως ἐλπίζει μιὰ φορὰ πῶς θ' ἀνοιχθῇ τὸ μνῆμα,
 ἐλπίζει μέ τ' ἀσπρόχρυσά πτερὰ πῶς θὰ πετάξῃ.
 Ἡ προσευχαῖς μου μοναχαῖς ταῖς ὥραις μου μετροῦσαν,
 καὶ ἡ ζωή μου ἔτρεχε σὰν ἐρημιᾶς ποτάμι·
 τῆς ἐρημιᾶς τὴν σκέπαζαν ἡ πεύκαις καὶ οἱ ἄμμοι,
 καὶ τὰ νερά της οὐρανὸν κενὸν ἀντανακλοῦσαν.
 Πλὴν 'ς τὰ κρυσταλλοκύματα κ' ἀτάραχα νερά της
 κ' ἐνὸς ἀγγέλου φάνηκε μορφή ζωγραφισμένη.
 Καινούργιου κόσμου ἥλιος μέ φάνηκ' ἡ Ἑλένη·
 καὶ μ' ἀνοιξαν ἀγνώριστη Ἑδὲμ τὰ θέλγητρά της.
 Σὰν φλόγα κατεβρόχθισε τὸ αἶσθημα τὸ ἓνα
 τὰ ἄλλα μου αἰσθήματα· κ' ἐν ᾧ ὁ ἔρωτάς μου
 βασίλευε τυραννικά 'ς τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μου,
 νὰ καταστρέψ' ἡ θέρμη του κινδύνευε κ' ἐμένα.
 Πρῶτός μου ἦτον ἔρωτας, κ' ἔχω καρδιά ποῦ καίει.
 Ἀλλὰ, ἐνῶ εἰς ὄνειρα κοιμούμουν τῆς ἀγάπης,
 μανθάνω πῶς κακότροπος τὴν ἄρπαξε σατράπης.—
 Ἄ! ἐρημίτης, φώναξα, σ' ἓνα κελλὶ νὰ κλαίῃ!
 ν' ἀναστενάξῃ κ' ἥσυχος νὰ κάμνῃ τὸ σταυρό του!
 Ποῦ εἶν' ἐκείνη ἡ ζωὴ, ὅπου 'ς τὴν πεδιάδα,
 εἰς νέων μ' αἶμα φλογερὸν τὴν ζωηρὴν ἀράδα

ὁ νέος εἶν' ἀδάμαστος ἐπάνω 'ς τ' ἄλογό του,
μόν' τὸ καλὸ μαχαίρι του γνωρίζει βοηθό του,
καθὼς τὸν φέρν' ἡ μοῖρά του τυφλὰ μαζὶ τῆς τρέχει,
'ς τὸ χέρι του ἐκδίκησι καὶ τιμωρία ἔχει,
καὶ τὴν ἐλευθερία του λατρεύει σὰν θεό του!—
Τὸν ἔρωτά μου αὖξησεν ἡ στέρησις ἡ νέα,
καὶ νέο πάθος ἀναψε 'ς τὸ στῆθός μου, τὸ μῖσος·
τῶν ἱερῶν μου πλὴν χρεῶν ἀκόμα ἡ ἰδέα
λαλοῦσε 'ς τὴν συνείδησι καὶ μὲ κρατοῦσε ἴσως.
Ὅμως δὲν ἄργησ' ἡ σκληρὰ τῶν Τούρκων τυραννία,
ἀπάνθρωπ' εἰς τ' ἀνθρώπινα, καὶ ἀσεβὴς 'ς τὰ θεῖα,
νέα φωτιά φιλέκδικη 'ς τὸ στῆθός μου ν' ἀνάψῃ.
Ἀφοῦ τὴν βαρβαρότητα τοῦ μισητοῦ λαοῦ του
μ' ἐλπίδες ἔθρεψ' ὁ πασᾶς παραχωμένου πλούτου,
τὸ μοναστήρι ἔστειλε στρατεύματα νὰ κάψῃ·
'ς αἷματ' ἀγίων βούτησαν οἱ μαῦροι στρατιῶται,
καὶ εἶδε νέους μάρτυρας ἡ Ἐκκλησία τότε.
Τότ' ἔζωσα τὸ κοπτερὸ τοῦ κλέφτη γιαταγάνι,
τότ' ἡ ψυχὴ μου πέταξε, τότ' ἔκτασι ζητοῦσα,
τότε κατοίκησα σπηλιαῖς, καὶ ἄνδρας ὠδηγοῦσα,
καὶ τοῦ ὀλέθρου ἔδραξα μὲ θάρρος τὸ δρεπάνι.
Τότε καμίνι ἔρωτος, βρασμὸς φιλοδοξίας,
καὶ μῖσος ποῦ φαρμάκωνε τ' ἀνήσυχά μου,
κ' ἀγάπη ἐκδικήσεως καὶ ἀνεξαρτησίας,
καὶ ἄλλα πάθη ἔβραζαν 'ς τὴ φλογερὴ καρδιά μου.
Καθένα τους ὡς θύελλα 'ς τὰ βάθη τῆς βροντοῦσε.
Τὸ αἷμά μου ἦτον θερμὸ καὶ φλόγα ἡ νεότης.
Ἦ τύχη μ' ἔδес' ἔκτοτε εἰς τὸν τυφλὸ τροχό τῆς,
κ' ἔτρεχα ὅπου καὶ καθὼς ἐκείνη μ' ὠδηγοῦσε·
καὶ ῥίχθηκ', ἀχαλίνωτος δραπέτης τῆς ἐρήμου,

εἰς φλόγες ἐκδικήσεως κ' εἰς δρόμους ἀμαρτίας,
 κ' ἀφοῦ εἰς πέτραις καὶ κρημνοὺς συντρίφθηκ' ἡ ζωὴ μου,
 ἂν καὶ δὲν ἔγινε ποτὲ ἐργάτης ἀδικίας,
 ἦλθε νὰ πέσ' εἰς βάραθρο κατάρας αἰωνίας.
 Ἄν ἔχης σπλάγχνα, ἄφησε, ὦ! ἄφησε ἀκόμα
 τὰς πατρικαῖς ἀγκάλαις σου νὰ πέσω, νὰ κολλήσω
 τὸ ψυχραμένο χέρι σου τὸ φλογερὸ μου στόμα,
 νὰ γονατίσω, δάκρυα 'ς τὰ δάκρυα νὰ χύσω,
 τοῦ κεφαλιοῦ μου τὰ μαλλιά νὰ κυλισθοῦν 'ς τὸ χῶμα,
 καὶ πατρικὴ συγχώρησι κ' εὐχὴ νὰ σὲ ζητήσω.»

Τὸ Λιάκο μαυροσκέπασε τὸ ῥάσο τοῦ θανάτου.
 'Σ τὴν παγωμένη γλῶσσά του ἡ λέξις του παγώνει·
 μὲ δυσκολία πλὴν κ' ἀργὰ τὸ χέρι του σηκώνει,
 καὶ εὐλογεῖ τὰ δυστυχῇ μισόνεκρα παιδιὰ του,
 καὶ ξεψυχᾷ. — ὦ τύραννοι! 'ς τὸ στρῶμα τὸ χρυσό σας
 ὁ θάνατος σᾶς ὁδηγεῖ 'ς τοῦ τάφου τὸ ταξείδι.
 ὦ! ποῖο δίδει μάθημα τὸ ἔσχατο λεπτό σας!
 Πῶς σᾶς σπαράζει τὸ σκληρὸ τοῦ συνειδότος φίδι!
 Κρίσι κ' αἰωνιότητα πηγαίνετε νὰ βρῆτε.
 Εἶναι Θεός· παλεύετε μὲ τὴν πεποίθησί σας.
 Εἶναι Θεός, καὶ δίκαιος, καὶ θὰ φανῇ κριτῆς σας.
 Εἴστ' ἄθλιοι, 'ς ἓνα λεπτὸ τὸν κόσμον ἐκδικεῖτε.
 Διέτε ὁ Λιάκος τί γλυκὰ, τί ἡμερα πεθαίνει.
 Χαμογελᾷ 'ς τὰ χεῖλια του ἀκόμα ἡ εἰρήνη.
 Τέτοιο τὸ ἄστρο τῆς νυκτὸς 'ς τὴ δύσι κατεβαίνει,
 καὶ 'ς τὸν γαλάζι' ὀρίζοντα γύρο χρυσὸν ἀφίνει.—

Εἰς λόφο ποῦ τὴν ἔρημην καλύβει γειτονεύει
 πράσινο χόρτο σκέπασε τοῦ γέροντος τὸ σῶμα.
 Τριγύρω νεκρολούλουδα ἡ κόρη του φυτεύει,
 καὶ μὲ θερμὰ τῆς δάκρυα τὸ κρύο βρέχει χῶμα.

Ἐκεῖ τὴν βρίσκ' ἢ σήκωθῃ ἢ δύσῃ τὸ φεγγάρι·
τὰ νέα κάλλη της ἐκεῖ ἢ λύπη της μαραίνει·
ἐκεῖ πικροξηραίνεται ὡς ἔρημο θυμάρι,
καὶ μὲ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἐκεῖ πικροχλωμαίνει.

II.

Πέρασ' ἀπ' αὐτὸ τὸ μέρος, ἀφοῦ πέρασ' ἓνας χρόνος.
Εἶδα ἓνα τάφο νέο κ' ἓνα παλαιὸ κοντά του,
καὶ γονατιστὸς 'ς τὴ μέσῃ ἓνας ἐρημίτης μόνος
εἶδα ποῦ ἐνῶ λαλοῦσε σκούπιζε τὰ δάκρυά του.
«Ἀνατέλλεις, ὁδοιπόρε φλογερὲ τῆς οἰκουμένης!
Ἄλλοτε ταῖς χορδαῖς ὅλαις τῆς καρδίας μου ἐκίνεις·
φωστήρ, τώρα μ' εἶσαι ξένος εἴτ' ἀνάπτεις εἴτε σβύνεις.
Πέρνα τὸν λαμπρό σου δρόμο. Τί μὲ μέλει ποῦ πηγαίνεις;
Δύω πήχες μαῦρο χῶμα εἶν' ὁ κόσμος δι' ἐμένα.
Ἄν ἡ λάμψις σου δὲν φθάνῃ 'ς τὸ χορτάρι ἀπὸ κάτου,
γύριζε· τὰ ὄνειρά μου ἐδῶ εἶναι κοιμισμένα,
καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ πόθου ἐδῶ κλείει τὰ πτερά του.
Πήγαινε, εἰς δόξα πλέε. Τί κοινὸν ἔχεις μαζῇ μου;
Ῥανὶς σκότους ἐγὼ εἶμαι κ' ἐσὺ εἶσαι φλογὸς σῶμα·
τῶν αἰώνων πατήρ εἶσαι καὶ στιγμὴ εἶν' ἡ ζωὴ μου·
σὺ 'ς τὸ ἄπειρον γυρίζεις, 'ς ἐνὸς τάφου γυρνῶ στρῶμα.
Σὰν ἐσένα εἶχα ἔβγει ὁδοιπόρος φλογισμένος·
πλὴν ἐσὺ ζωὴν χαρίζεις καὶ μαζόνεις εὐλογίας·
ἐγὼ ἦλθα μ' ἁμαρτίας καὶ ἀράς συνωδευμένος,
καὶ ἐρρόφησα τὸ αἷμα τῆς ἰδίας μου καρδίας.
Σὰν ἐσένα συνοδίαν μαῦρα σύννεφα τραβοῦσα,
πλὴν ἐπάνω μου βροντοῦσαν καὶ κεραύνωσαν ἐμένα.
Ἡ ὁδοιπορίᾳ παύει, κ' ἐγὼ δύω σὰν ἐσένα,
ὅμως δύω εἰς τὰ σκότη, ὅπως εἰς τὰ σκότη ζοῦσα.

Ἐσεῖς ὄντ' ἀγαπητά μου, ἂν ὑπάρχετ' ἐσεῖς ὄντα,
 ἂν 'ς τὸν τάφο δὲν κοιμᾶσθε μὲ τὸ σῶμα ποῦ κοιμᾶται,
 φωτὸς ἄγγελοι ἂν εἰσθε καὶ 'ς τὸ φῶς ἂν ἐντρυφᾶτε,
 μὴ ξεχνᾶτ' ἐκεῖ ποῦ εἰσθε ἓνα φίλον σας ἀπόντα.
 Εἶμαι δένδρο ποῦ τὰ φύλλα τριγυρίζουν τὰ ξηρά του.
 Αὐγισαν τὰ γόνατά μου τῶν βασάνων μου οἱ χρόνοι.
 Ἀπ' τὰ πάθ' ἡ κεφαλὴ μου ἔκλινε 'ς τὸ χῶμα κάτου.
 Ἄσπρα εἶναι τὰ μαλλιά μου σὰν τῆς Λιάκουρας τὸ χιόνι.
 Προσευχὴ ἡ ὑπαρξίς μου, δάκρυα εἶν' ἡ ζωὴ μου.
 Μὲ τοὺς ἀναστεναγμούς μου ἡ ἡμέρα μου μετρίεται.
 Μὲ ἀπέρριψ' ὁ Θεός μου σὰν τὸ χόρτο τῆς ἐρήμου.
 Εἶμαι ἄξιος νὰ ἔλθω νὰ σᾶς ξαναεύρω; πέτε.
 Ἀγαποῦσα τοὺς ἀνθρώπους, καλὴ ἦτον ἡ καρδιά μου,
 ὅμως κατὰ τῶν τυράννων μῖσος ἔτρεφα συγχρόνως.
 Πῆρα τ' ὅπλον τοῦ ὀλέθρου. Αἶμ' ἀπὸ τὰ δάκτυλά μου
 στάζει, κ' ἡ φωνὴ του λέγει· «Πατροκτόνος, πατροκτόνος.»
 Ὡς τὸν ἔρημο, τὸν ξένο, ὅπου εἰς σκοπέλου ἄκρη
 τὴν πατρίδα του 'ς τὰ βάθη τοῦ ὀρίζοντος κυττάζει,
 καὶ 'ς τὸ κῦμα ποῦ τὸν ζώνει στάζει τὸ πικρὸ του δάκρυ,
 οὕτω ζῶ, κ' οὕτω 'ς τὸν τάφο, τὸ πικρὸ μου δάκρυ στάζει.
 Εἶχε φέξει· χρυσῇ ἦτον ὅλ' ἡ πεδιάς τοῦ ἄμμου.
 Τὰ τραγούδια των τ' ἀηδόνια μέσα 'ς τ' ἄνθ' εἶχαν ἀρχίσει,
 καὶ 'ς τὴ γῇ χαρὰ ἡ λάμψις καὶ ἐλπίδα εἶχε χύσει.
 Πέρασα — καὶ πρὶν περάσω σφούγγιστα τὰ δάκρυά μου.

Θ'.

Καὶ πάλιν ξαναπέρασα σὰν πέρασ' ἓνας χρόνος.
 Κελλιοῦ ἐκεῖ ἐρείπια ὁ ὁδοιπόρος βρίσκει,
 καὶ παρεκεῖ ὑψόνονται τρεῖς πράσινοι λοφίσκοι.

[ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΓΚΛΑΒΗ — Τόμ. Β']

10

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Σ' ἐνὸς τὴν μέση φύτρωσεν ἀγρίας βάτου κλῶνος,
 κ' ἐκτείνονται ἔς τοὺς ἄλλους δυὼ οἱ φιλικοί του ἴσχοι.
 Βράδ' ἦτον· ἀνατρίχιασμα μὲ ἦλθε λεπτοῦ τρόμου.
 Ἦτον φεγγάρι· σὰν νεκρὴ ἡ φύσις σιωποῦσε·
 μόνον τῆς βάτου τὸ κλαδὶ ὁ ἄνεμος φουσοῦσε.
 Ἀπὸ κοντὰ του πέρασα κ' ἔκαμα τὸ σταυρό μου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σιλ. 113, στίχ. 9

Ἡ Ἰσως εἶν' αὐτὴ Οὐρὶ τῶν παραδείσων κόρη,

«Βλέπω τὴν μελανόφθαλμον κόρην τοῦ παραδείσου...» ἀρχίζει τουρκικὸν ᾄσμα. Αἱ Οὐρὶ, ἀγγελόμορφοι νύμφαι, θέλουσι δεχθῇ εἰς τὸν παράδεισον εἰς ἀνοικτὰς ἀγκάλας τοὺς στρατιώτας, ὅσοι ἀνδρείως ἐπολέμησαν καὶ ἐνδόξως ἀπέθανον. Ἡ θρησκεία τοῦ Μωάμεθ ἀνέτρεφε κατακτητὰς, καθὼς ἡ χριστιανικὴ ἀνατρέφει ἐναρέτους κοινωνικοὺς ἀνθρώπους.

Σιλ. 130, στίχ. 10

Τώρα περνᾷ τὸ Ἀλσιράτ

Τῶν Τούρκων τὸν Πυριφλεγέθοντα ζευγνύει γέφυρα Ἀλσιράτ καλούμενη καὶ ὁδηγοῦσα πρὸς τὸν παράδεισον, ὅπου αἱ Οὐρὶ καὶ βουνὰ πिलाφίου προσμένουσι τοὺς εὐσεβεῖς. Τὸ πλάτος τῆς γεφύρας εἶναι ἴσον πρὸς ἀράχνης κλωστήν. Ὄταν, μετὰ τὴν νεκρανάστασιν, θέλει ἔλθῃ ἡ στιγμή τῆς διαβάσεως τοῦ Ἀλσιράτ, ἡ ἐπιδεξιότης εἰς τὴν σχοινοβάσιαν, τέχνην, εἰς ἣν οἱ Τούρκοι πολὺ γυμνάζονται, δὲν θέλει τοῖς ὠφελήσῃ διόλου· διότι μόνος ὁ ἐνάρετος θέλει διέλθῃ, ὁ δὲ ἁμαρτωλὸς θέλει σφαλῇ καὶ κατακρημνισθῇ. Διὰ τοὺς δυστυχεῖς χριστιανοὺς καὶ διὰ τοὺς Ἑβραίους ὑπάρχει ἄλλη γέφυρα κατωτέρω τῆς πρώτης καὶ πολὺ στενωτέρα ἐκείνης.

